

Turinys

Įvadas. Lietuvos laisvosios rinkos instituto darbai ir pasiekimai 2007 - aisiais metais

- I. Laisvosios rinkos idėjų sklaida**
- II. Mokesčiai ir jų administravimas. Valstybės finansai**
- III. Darbo santykių reguliavimas**
- IV. Sveikatos apsaugos sistema**
- V. Žinių ekonomika**
- VI. Energetika. Transportas**
- VII. Žemės nuosavybė ir žemės rinka**
- VIII. Kitos temos**
- IX. LLRI žiniasklaidoje**
- X. LLRI renginiuose**
- XI. Svarbiausi LLRI analitiniai darbai**

Įvadas. Lietuvos laisvosios rinkos instituto darbai ir pasiekimai 2007 - aisiais metais

Mieli Instituto rėmėjai, kolegos, partneriai. Jei jau turite rankose šią ataskaitą, reiškia aš turiu už ką jums padėkoti dėl bendradarbiavimo 2007 metais arba viltis gero bendradarbiavimo 2008 metais. Džiaugiuosi, kad 2007 metai leido būti kartu ir siekti prasmingų darbų. Tikiuosi, kad 2008 metai bus dar vaisingesni ir prasmingesni.

Trumpoje savo įžangoje į gerokai ilgesnę 2007 metų ataskaitą noriu pasidalinti keliais bendrais pastebėjimais, kaip mums sekėsi siekti savo tikslų – laisvosios rinkos skleidimo ir diegimo – praėjusiais metais. Pačioje ataskaitoje rasite daugiau informacijos apie svarbiausius darbus ir konkrečius pasiekimus, kuriuos galima aprėpti tokio pobūdžio ataskaitoje.

Galima daug kalbėti apie tai, kaip kitaip būtų atrodžiusi Lietuva jei joje nebūtų Lietuvos laisvosios rinkos instituto. Daug kas įvykę gero. Mažesni mokesčiai, stabilūs pinigai, pradėta pensijų reforma, daugybė reguliavimų, kurių našta neslegia mūsų pečių, apribojimai valdžios ekspansijai. Svarbiausia – geresnis supratimas apie tai, kaip veikia rinka ir kaip analizuoti ekonominę politiką, širdys ir protai, kurie žino ir tiki nuosavybe bei veiklos laisve paremtos ekonominės tvarkos galia. Prie viso to nemažai prisidėjo ir Institutas.

Neperdėsiu teigdamas, kad 2007 metais vykusios diskusijos dėl progresinių mokesčių, mokesčių mažinimo, aukštojo mokslo reformos, sveikatos reformos, biudžeto politikos, pieno kainų, viešojo intereso ir privatinės nuosavybės, atominės energetikos, klimato kaitos, darbo laiko reguliavimo, alkoholio kontrolės priemonių, kuo įvairiausių reguliavimų ir netgi Seimo narių rentų būtų visiškai kitoks, jei šių diskusijų nebūtų iniciavęs ar jose aktyviai dalyvavęs Lietuvos laisvosios rinkos institutas.

Dažnai išklausau komplimentų LLRI vardu, kad pasirenkame aktualias temas ir skleidžiame jose geras mintis, pateikiame gerą analizę. Tačiau po to neretai seka klausimas, „o ar jūsų klauso valdžia?“. Vienareikšmio atsakymo nėra. Viena vertus, jau vien tai, kad mūsų klauso žmonės yra svarbu. Galiausiai valdžia vis tiek turi atsižvelgti į žmonių nuomonę ir gerai suręstus ir pristatytus argumentus. Žiūrint konkrečiai – daugeliu atveju LLRI ne tik prasmingai dalyvavo diskusijose, bet ir svariai prisidėjo prie tokių diskusijų išvadų, kurios atnešė konkrečius rezultatus. Štai kad ir vien per 2007 metus šalia kitų pasiekimų galima įvardinti keletą konkrečių pavyzdžių: pristabdyta

progresinių mokesčių idėja, įsigaliojo gyventojų pajamų ir įmonių mokesčių sumažinimas, kurį buvo bandyta atšaukti, sustabdytas melu paremtas Seimo narių rentų diegimas, pateikti nors ir netobuli, bet į priekį orientuoti planai dėl aukštojo mokslo reformos, vyksta nauji pokyčiai bendrajame teritorijų planavime, priimtas valdžios išlaidavimą ribojantis Fiskalinės drausmės įstatymas. Galiausiai, kalbant apie tai, ar mūsų klauso, viešos diskusijos paprastai garsiausiai vyksta tada, kai yra aiškus nesutarimas. Mūsų dalyvavimas viešose diskusijose – ne išimtis. Tačiau mažiau matoma LLRI darbo dalis yra konkretūs konstruktyvūs pasiūlymai dalyvaujant darbo grupėse, komisijose ar atskirai patariant ar moderuojant vienu ar kitu klausimu. Paradoksalu, tačiau tais atvejais, kai mus išgirsta iš karto, tai yra mažiau matoma viešumoje.

Šiandien vargu ar galime drąsiai pasakyti, kad Lietuvos žengimas laisvosios rinkos keliu yra nesustabdomas. Jaučiame, kad nemažai daliai žmonių atrodo, kad mes esame tokia gerovės kūrimo kelyje, kad pagrindinis rūpestis yra tai, kaip teisingai šią gerovę padalinti. 17 metų nuo nepriklausomybės atgavimo ir Instituto įkūrimo veikti turime ne mažiau ką nei per visus tuos metus iki šiol.

2007 metai Institutui ženklūs ir tuo, kad kaip tik šių metų pradžioje gavome rimtą tarptautinį įvertinimą. Pirmą kartą pasaulyje atliktas kuo įvairiausių viešosios politikos tyrimo centrų reitingavimas. Pagal jį mes ne tik patekome tarp 228 geriausiųjų pasaulyje iš maždaug 6000 institutų. Centrinės ir Rytų Europos kategorijoje esame dar labiau išskirti. Esame įvertinti kaip vienas iš 6 geriausių šio regiono „think tankų“. Ar daug yra tokių įvertinimų turinčių institucijų Lietuvoje?..

Žinant mūsų veiklą ir įvertinimą, neatsitiktinai LLRI yra vienas iš iniciatorių ir koordinatorius Koalicijos už Laisvą Europą, kurios tikslas yra skleisti ir diegti laisvosios rinkos idėjas Europoje. Koalicijoje šiandien yra 15 narių ir dar daugiau draugiškų kitų institutų. Neabejoju, kad koalicijos darbai, susiję su Europos Sąjungos biudžeto peržiūra, ir su mokesčių konkurencijos Europoje saugojimu bus matomi, girdimi ir darys rimtą įtaką svarstant šiuos klausimus.

Esame tikri, kad mūsų ir jūsų indėlis yra būtinas ir pakankamas, kad būtų išlaikyta ir stiprinama pagarba nuosavybei bei ekonominės veiklos laisvė. Mes turime pareigą ir galimybę žiūrėti į priekį ir pasiūlyti tas reformas, kurios negali gimti nei partijų, nei juo labiau valstybės tarnybos struktūroje. Mes jaučiame pareigą (ir ją vykdomė) iškelti tas problemas ir parodyti tuos sprendimus, kurie atsilieptų ne į ekonomikos įkaitimą vakar, o į jos atšalimo pavojų rytoj. Jeigu norime, kad Lietuva būtų laikoma sėkmės ir gerovės šalimi, turime konkuruoti Europos Sąjungoje, turime drąsiau žengti laisvosios rinkos reformų kryptimi.

Lietuvos laisvosios rinkos instituto prezidentas

Remigijus ŠIMAŠIUS

I. LAISVOSIOS RINKOS IDĖJŲ SKLAIDA

I. Laisvosios rinkos idėjų sklaida

Laisvosios rinkos idėjų priimtumas žmonėms yra tai, kas galiausiai lemia, kiek pagal laisvosios rinkos principus bus orientuota ekonominė politika. Institutas švietimą apie laisvosios rinkos idėjas bei ekonomiką bendrai vykdo visais savo darbais, tačiau nemaža jų dalis skirta išimtinai tik tam: komentarai, straipsniai, paskaitos ir pranešimai bendromis ekonomikos ir ekonominės politikos temomis, konkursai jaunimui, ekonomikos apžvalgos ir vertinimai, kuriuose adekvačiai vertinami ekonominiai procesai. Deja, negalima teigti, kad laisvosios rinkos idėja tampa vis priimtinesnė. Galbūt netgi atvirkščiai – per pastaruosius keletą metų gana ryškus antikapitalistinių nuotaikų pasireiškimas tarp nemažos dalies žmonių, ypač jaunimo. Kita vertus, kas kitas geriau mus gali įvertinti nei mūsų oponentai? Daugelis laisvosios rinkos kritikų nuolat pabrėžia, kad Lietuvoje ekonominės politikos madas diktuoja LLRI ir tai bene pagrindinis priekaištas mūsų išsakomiems argumentams. Nesame tiek optimistai dėl savo vaidmens, tačiau akivaizdu, kad LLRI vykdoma laisvosios rinkos idėjų sklaida sulaiko daug širdžių ir protų nuo klaidingo ekonominės politikos vertinimo ir padeda parodyti, kad tikrasis kelias į gerovę visiems yra laisvosios rinkos kelias.

▪ Lietuvos bendroji ekonominė politika

Metų pradžioje instituto prezidentas dalyvavo Demokratinės politikos instituto ir Strateginių tyrimų instituto surengtoje konferencijoje „Kodėl (ne)vykdomi rinkimų pažadai?“ R. Šimašius renginyje skaitė pranešimą „Rinkiminiai pažadai: ekonominis matmuo“.

Gegužės 3 d. R. Šimašius dalyvavo American Chamber of Commerce rengtuose dalykiniuose pietuose, kur skaitė pranešimą „Economy of Lithuania: Current State and Expectations“.

Rugpjūčio 1 d. LR Ūkio ministrui V. Navickui, LR Ūkio ministerijos Ūkio vystymo skyriui išsiųsta LLRI ekspertizė dėl Lietuvos ūkio (ekonomikos) plėtros iki 2020 metų ilgalaikės strategijos projekto. LLRI teigiamai vertina tai, jog Strategijos projektas įvardina svarbias Lietuvos ūkio problemas ir išreiškia siekį jas spręsti. Tačiau pažymi, jog Strategijos projekte pernelyg paviršutiniškai aptariama ir per mažai dėmesio skiriama tolimesnei pensijų reformai, aukštojo mokslo reformai, žemės rinkos liberalizavimui, teritorijų planavimo supaprastinimui bei įvairių kitų rinkos segmentų liberalizavimui.

Be to, LLRI iš esmės neigiamai vertina globėjišką valstybės požiūrį į ekonomiką ir visuomenę, esą valstybė turi nukreipti ekonominę veiklą ir visuomenę tam tikra linkme, išskiriant, pavyzdžiui, įmones pagal dydį (smulkios ir vidutinės), veiklos rūšį (eksportuojančios; investuojančios į aukštąsias technologijas) ir pan. Toks požiūris ypač neadekvatus todėl, kad pačiame Strategijos projekte yra išdėstyta nuostata, jog pernelyg didelio masto valstybės dalyvavimas ekonomikoje mažina vidutinį ilgalaikio augimo tempą.

Rugsėjo 19 d. R. Šimašius dalyvavo Demokratinės politikos instituto rengtoje diskusijoje „Lietuvos ekonominės politikos aktualijos“.

Spalio 23 d. R. Šimašius dalyvavo Pilietinės visuomenės instituto organizuotoje diskusijoje, kurioje skaitė pranešimą „Ar suderinama laisva rinka su gerovės siekimu visiems“.

Lapkričio 6 d. G. Kadziauskas dalyvavo Tauragės verslo informacijos centro organizuotoje konferencijoje „Tauragės apskrities verslo dienos“, kurioje skaitė pranešimą „Trukdžiai verslui ir investicijoms. Kaip gali padėti vietos valdžia“.

Lapkričio 17 d. R. Šimašius dalyvavo Kultūros, filosofijos ir meno instituto organizuotoje konferencijoje „Vakarų saulėlydis? Liberaliosios demokratijos paradoksai“, kurioje perskaitė pranešimą „Bendrabūvio standartai: ribos tarp universalumo ir partikuliarumo klausimas ir atsakymo paieškos keliai“.

J. Munkhammar

Lapkričio 22 d. įvyko LLRI metinis renginys, kuriame savo pranešimą tema „**Reformų kliūtys ir sėkmės istorijos: apie ką daug kalbama, bet mažai daroma**“ skaitė Švedijos publicistas, ekonominės politikos ekspertas ir politinis konsultantas Johnny Munkhammar.

Lapkričio 27 d. R. Šimašius dalyvavo Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarijos organizuotoje konferencijoje „**Šešėlinis verslas - iššūkiai ir realybės**“, kurioje skaitė pranešimą „**Šešėlinio verslo priežastys ir žingsniai tokio verslo tradicijų mažinimui**“.

Gruodžio 7 d. LR Vyriausybės kancleriui išsiųstos **LLRI pastabos ir pasiūlymai dėl kovos su oficialiai neapskaityta ekonomika priemonių**. Šiame darbe LLRI pateikia pastabas ir pasiūlymus dėl Vyriausybės rūmuose 2007 m. lapkričio 27d. vykusioje konferencijoje „Šešėlinis verslas – iššūkiai ir realybė“ apibendrintų siūlymų, skirtų mažinti oficialiai neapskaitytą ekonomiką.

Gruodžio 19 d. **LLRI išnagrinėjo Lietuvos konvergencijos 2007 metų programą ir pateikė savo pastabas** LR Vyriausybei bei LRS Biudžeto ir finansų komitetui. Ekspertizėje LLRI pateikia pastabas dėl finansų politikos apžvalgos, dėl ekonomikos perspektyvų, dėl valstybės finansų, dėl jautrumo analizės ir palyginimo su ankstesniais planais, dėl valdžios sektoriaus finansų kokybės, dėl valstybės finansų tvarumo, dėl institucinio valdžios finansų gerinimo.

▪ **Europos Sąjungos bendroji ekonominė politika**

Vasario 23 d. G. Kadziauskas dalyvavo TEPAV/EPRI Economic Policy Research Institute organizuotame projekto „Strengthening the Capacity of Impact Analysis, Awareness Raising and Implementation on Environment in the EU Accession Process“ seminare ir perskaitė pranešimą „**Impact Analysis During the Harmonization Process with the EU and Effects on Lithuanian Economy**“.

Gegužės 4 d. LR Ūkio ministerijos Ūkio strategijos departamento Lisabonos strategijos skyriui išsiųsti LLRI pasiūlymai ir pastabos **dėl Nacionalinės Lisabonos strategijos įgyvendinimo programos**.

Birželio 19 d. Lietuvos ekonominės plėtros agentūra organizavo konferenciją „**Naujoji paslaugų direktyva ir laisvė teikti paslaugas ES - pokyčiai ir galimybės**“, kurioje G. Kadziauskas skaitė pranešimą „**Paslaugų direktyva – neišnaudotos galimybės ir ką dar būtų galima išspausti**“.

Birželio 29 d. Europos Sąjungos atstovybė Rusijoje organizavo seminarą „**Seminar on EU-Russia relations for Russian regional media**“, kuriame R. Šimašius skaitė pranešimą „**What impact had EU membership to Lithuanian economy**“.

Rugsėjo 15d. R. Šimašius ir G. Kadziauskas dalyvavo Center for Institutional Analysis and Development rengtoje konferencijoje „**European Resource Bank meeting**“.

Spalio 30 d. R. Šimašius dalyvavo LR ambasados Maskvoje ir Maskvos Karnegio centro diskusijoje „**Kelias į Europą**“, kurioje buvo kalbėta apie Lietuvos eurointegracinę patirtį.

Lapkričio 6 d. R. Šimašius dalyvavo Baltic Development Forum organizuotoje konferencijoje „**2007 Baltic Development Forum „Global Challenges, Regional Solutions - Creating a World-Class Arena for Talents on Top of Europe**“, kurioje skaitė pranešimą „**Balancing Super-Growth Economies - Paving the Baltic Tigers' Path of Tomorrow**“.

Lapkričio 14 d. R. Šimašius dalyvavo LRS Europos klubo ir LRS Europos informacijos biuro organizuotoje diskusijoje, kurioje skaitė pranešimą „**Lisabonos strategija ir jos įgyvendinimas Lietuvoje**“.

Gruodžio 14 d. G. Kadziauskas dalyvavo LRS Europos reikalų komiteto surengtoje diskusijoje „**Dėl Europos Komisijos pasiūlymų dėl Vidaus rinkos peržiūros svarstymas**“, kurioje pateikė LLRI poziciją.

▪ **Jaunimas ir studentai**

Kovo 2 d. R. Šimašius dalyvavo VU Ekonomikos fakulteto rengto „**Jaunojo verslininko konkurso**“ vertinimo komisijoje.

Kovo 10 d. R. Šimašius dalyvavo Jaunųjų mokslininkų sąjungos surengto **Geriausios disertacijos konkurso** vertinimo komisijoje.

Balandžio 5 d. R. Šimašius dalyvavo Lietuvos universitetų ir LRS Europos informacijos centro organizuoto **Lietuvos universitetų verslumo konkurso „Profas“** finalinio renginio vertinimo komisijoje. Lapkričio 19, 26 d. Ž. Šilėnas dalyvavo VŠĮ PROFAT organizuoto Verslumo konkurso PROFAS vertinimo komisijoje.

Pavasariį šalies studentai buvo kviečiami dalyvauti jau tradiciniu tapusiame LLRI rašinio konkurse. 2007 m. skirti prancūzų ekonomisto F. Bastiatio kūrybai. Spalio pradžioje visi pakviesti dalyvauti seminare „**Neišdaužytų langų ekonomika**“, kurioje apdovanoti geriausių esė autoriai, pristatyta naujai išleista knyga F. Bastiatis „Ekonominių ir politinių esė rinktinė“ bei renginio dalyviams suteikta proga paklausti prof. Pascal Salin pranešimo „**Frederikas BASTIATAS: Neišdaužytų langų ekonomika**“.

Gegužės 16 d. Vilniaus kolegijos Ekonomikos fakultetas organizavo konferenciją „**Verslas ir vadyba-2007**“, kurioje LLRI ekspertė skaitė pranešimą „**Ekonomika kaip mokslas ir kaip praktika**“.

Birželio 25 d. Šiaulių Didždvario gimnazija ir Šiaulių Gytarių vidurinė mokykla organizavo seminarą „**Itin gabių moksleivių stovykla**“, kuriame Ž. Šilėnas skaitė paskaitą „**Žinojimo teorijos**“ paskaitų ir seminarų ciklas“.

Lapkričio 23 d. R. Šimašius ir Ž. Šilėnas dalyvavo VŠĮ PROFAT organizuoto tarptautinio verslo sprendimų konkurso universitetų studentams „**Perspektyvus verslas Europoje!**“ vertinimo komisijoje.

▪ **Tyrimai ir apžvalgos**

Balandžio ir Spalio mėnesiais LLRI ekspertai spaudos konferencijose pristatė 19–ą ir 20–ą Lietuvos ekonomikos tyrimus, kuriuose pateikiamos rinkos dalyvių Lietuvos ekonomikos rodiklių patikslintos prognozės ir lūkesčiai.

Per 2007 m. užfiksuoti 301 LLRI ekspertų pasirodymai žiniasklaidoje laisvosios rinkos idėjų sklaidos srityje. Svarbesni jų:

- 01 11 R. Šimašiaus komentaras „Kapitalizmas laimės neatneša!“ publikuojamas savaitraštyje „Veidas“.
- 02 08 G. Steponavičienės komentaras „Pasiklydę skurdo skaičiuose“ publikuojamas savaitraštyje „Veidas“.
- 04 12 LLRI ekonomikos tyrimo medžiaga publikuojama televizijose 1 Baltiskij kanal, 5 kanalas, TV3, BTV, radijo stotyse Lietuvos radijas, M-1, portaluose Bernardinai.lt, Delfi.lt, BNS, ELTA.
- 04 18 LLRI pranešimas „Gegužės 19 - laisvės nuo mokesčių diena“ publikuojamas „15 min“, BNS, LTV laidoje „Labas rytas“, „Verslo Žiniuose“.
- 05 09 R. Šimašiaus komentaras per Lietuvos radiją „Permainos Prancūzijoje teikia vilčių Lietuvai“.
- 06 22 „Kauno dienos“ priedas „Panorama“ spausdina straipsnį „Laisvosios rinkos institutas įspėja - kaista kojos“.
- 09 17 A. Degučio komentaras „Laisvoji rinka - naujojo totalitarizmo įnagis?“ publikuojamas portaluose Alfa.lt, Bernardinai.lt, Balsas.lt.
- 10 09 LLRI pranešimas apie atliktą tyrimą „Lietuvos ūkio augimas išliks spartus - LLRI tyrimas“ publikuojamas žiniasklaidoje: BNS, ELTA, Alfa.lt, Delfi.lt, Lrt.lt, „Apskaitos, audito ir mokesčių aktualijos“, „Verslo žinios“, „Lietuvos rytas“, „Klaipėda“, „Šiaulių naujienos“, „Šviesa“, „Vakarinė Palanga“, „Kupiškėnų mintys“, „Vakarų ekspresas“, Lietuvos radijas, „Žinių radijas“, M-1, 5 kanalas, BTV, LNK, LTV.
- 10 17 Portalo Vz.lt tiesioginis interviu su R. Šimašiumi.
- 12 18 R. Šimašiaus savaitės komentaras per Lietuvos radiją „2007 metų ekonominės politikos akcentai“.

II. MOKESČIAI IR JŲ ADMINISTRAVIMAS. VALSTYBĖS FINANSAI

II. Mokesčiai ir jų administravimas. Valstybės finansai

Nors valstybės finansinės naštos mažinimo srityje ypatingų pokyčių per metus tarsi ir neįvyko, tačiau Institutas gali pasidžiaugti keletu rimtų pasiekimų.

Visų pirma, jau ankstesnių LLRI darbų dėka įvyko Gyventojų pajamų mokesčio sumažinimas trimis procentiniais punktais iki 24 procentų ir atsisakyta socialinio mokesčio idėjos. Nepaisant pasipylusių diskusijų, kad galbūt mokesčio nereikėtų mažinti, o socialinį mokestį pakeisti papildomu pelno mokesčio tarifu, vieša diskusija, kurioje aktyviai dalyvavo ir LLRI, pakrypo taip, kad žingsniai atgal nebuvo padaryti. Dar daugiau – ši kartą po sumažėjusio gyventojų pajamų mokesčio tarifų nebebuvo tiek neadekvačių kaltinimų, kad mokestis sumažintas „ne visiems vienodai“.

Antra, metų viduryje buvo iškilusi ir aktyviai propaguojama iniciatyva įvesti progresyvinius mokesčius Lietuvoje. LLRI aktyviausiai iš visų viešos diskusijos dalyvių prisidėjo prie socialdemokratų iniciatyvos įvesti progresinį gyventojų pajamų mokestį sutriuškinimo. Bent jau kol kas progresyviniai mokesčiai nėra įvedami, o LLRI nuolat seka situaciją ir yra pasiruošęs pateikti argumentus, parodančius, kad progresyviniai mokesčiai nėra tinkamas žingsnis.

LLRI jau seniai skatina mažinti biudžeto deficitą ir griežčiau tvarkyti valstybinius finansus. Priėmus Fiskalinės drausmės įstatymą, nuo 2009 m. valdžios sektorius turės būti perteklinis arba artimas subalansuotam.

▪ Valstybės finansai

Renginio pertraukos metu diskutuoja (iš dešinės): LLRI asocijuota ekspertė Guoda Steponavičienė, LR Ministro Pirmininko patarėjas Mantas Nocius ir LLRI prezidentas Remigijus Šimašius

Tęsdamas veiklą valstybės finansų srityje, gegužės 16 d. LLRI surengė spaudos konferenciją „Valstybės išlaidas 2008 m. galima panaudoti skaidriau ir efektyviau“, kurioje pristatyta instituto pozicija. Spaudos konferencijos metu buvo aptarta ir pristatyta dabartinio šalies biudžeto sudarymo problematika ir pateikti siūlymai kaip 2008 m. galima efektyviau panaudoti valstybės išlaidas.

Spaudos konferencija - įžanga į gegužės 17 d. LLRI organizuotą konferenciją „**Kaip turėtų būti sudaromas 2008 m. biudžetas? Viešųjų finansų tikslingumas, efektyvumas ir skaidrumas**“, kurioje buvo aptarta Lietuvos programinio biudžeto sistema – ar pavyko ją įgyvendinti ir ar verta ją tobulinti. Buvo apžvelgtas visas sudėtingas biudžeto procesas – jo planavimas, sudarymas, vykdymas ir vertinimas. Konferencijoje buvo stengiamasi atsakyti į klausimą ar biudžeto lėšos yra panaudojamos tikslingai, turint aišką strategiją ir ar veikia sėkmingas išlaidų efektyvumo įvertinimo mechanizmas. Buvo aptartos galimybės padaryti biudžeto formavimo procesą skaidresniu ir atviresniu visuomenei. Buvo diskutuojama apie Lietuvos fiskalinę politiką – biudžeto deficitą ir skolą. Taip pat buvo pristatyta LLRI analitinė medžiaga **Lietuvos viešųjų finansų problematika ir 2008 m. galimybės**.

Liepos 17 d. LR Valstybės kontrolei buvo išsiųsti **LLRI siūlymai Valstybės kontrolės rengiamai valstybinio audito 2008 m. programai**.

Rugsėjo 13 d. LR Seimo frakcijoms, LR Seimo Audito, Ekonomikos, Europos reikalų komitetams išsiųsti **LLRI komentarai bei pastabos dėl Lietuvos Respublikos fiskalinės drausmės įstatymo projekto**. LLRI pritaria pagrindinėms įstatymo projekto nuostatomis, kuriomis siekiama įvesti fiskalinės drausmės taisykles, reikalingas ilgalaikiam valdžios sektoriaus finansų tvarumui ir stabiliai ūkio plėtrai išlaikyti. Vis dėlto, LLRI

nuomone, įstatymo projekte įtvirtintos nuostatos nėra pakankamos, kad būtų užtikrintas valdžios sektoriaus finansų tvarumas ir stabilūs ūkio plėtra. Todėl institutas siūlo keisti įstatymo projekto 4 straipsnio 2 dalį ir ją išdėstyti taip: „2. Numatyti, kad 2008 m. valdžios sektorius turi būti subalansuotas.“, bei griežtai ir aiškiai reglamentuoti „Sodros“ biudžeto pertekliaus panaudojimą. Jis turėtų būti skirtas arba būsimiems „Sodros“ biudžeto deficitams dengti, arba pensijų reformai gilinti.

2007 spalio 19 d. V. Kuokštis dalyvavo LRS Europos reikalų komiteto surengtoje diskusijoje „**Dėl LR fiskalinės drausmės įstatymo projekto**“.

Lapkričio 29 d. LLRI pristatė poziciją **dėl 2008 m. Valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymo projekto**. LLRI nuomone, dabartinio 2008 m. biudžeto įstatymo projekto tvirtinimas bus žalingesnis Lietuvai, nei jo netvirtinimas. Nereikia laukti krizės, kad Vyriausybė sudarytų tokį biudžetą, kuriame būtų *de facto* laikomasi programinio biudžeto formavimo principo, subalansuotos biudžeto pajamos bei išlaidos, atsisakyta ekstensyvaus valstybės funkcijų finansavimo ir padėti tvirti pamatai, kad ateities biudžetuose būtų išvengta iki šiol darytų klaidų. LLRI ragino netvirtinti biudžetą tol, kol Vyriausybė nepateiks tokio kokybiškai naujo biudžeto, kuris įkūnytų įvardintas savybes. Dabar yra ypač tinkamas metas esminėms reformoms, nes pertvarkytas biudžetas būtų ne tik gera startinė platforma rinkimams, bet ir leistų apsaugoti valstybę nuo finansiškai pragaištingo populizmo ir rinkiminių pažadų ažiotažo. Ši pozicija buvo pristatyta LRS frakcijoms bei LR Finansų ministerijai, o gruodžio 7 d. Lietuvos Respublikos Prezidentui išsiųstas **laiškas dėl 2008 m. Valsybės biudžeto**, kuriame išdėstyti LLRI pasiūlymai bei argumentai dėl 2008 m. Valsybės biudžeto tvirtinimo.

Lapkričio 7 d. R Šimašius dalyvavo LRS Liberalų sąjūdžio frakcijos organizuotoje diskusijoje „**Kiek kitų metų biudžetas atitinka ilgalaikę ūkio plėtros strategiją?**“

▪ **Pensijų reforma**

Tęsdamas darbą pensijų reformos srityje kovo 22 d. LLRI surengė spaudos konferenciją „**Ar reikia tęsti pensijų reformą?**“, kurioje buvo pristatyta LLRI pozicija. LLRI ekspertų nuomone, šiandieninė Lietuvos pensijų sistema neatitinka dabarties reikalavimų ir iššūkių. Ji nėra palanki nei siekiant ilgalaikio Lietuvos ekonomikos konkurencingumo, nei socialinės gerovės. Ateityje, dėl demografinių priežasčių didėjant vyresnio amžiaus žmonių skaičiui, vis didės jų išlaikymui reikalingos lėšos. Tai, kaip skirtingos valstybės spręš šią problemą, taps vienu svarbiausių faktorių nulemsiančių jų konkurencingumą. Jei Lietuvos pensijų sistema nebus toliau reformuojama, Lietuva konkurencinėje kovoje pralaimės Latvijai, Estijai, ar Lenkijai, kurių valstybinės išlaidos pensijoms dėl įvykdytų sėkmingų reformų, anot ES Komisijos prognozių, turėtų sumažėti ir mažiau slėgs dirbančiuosius ir verslą.

Kovo 23 d. institutas ir LR Seimo Socialinių reikalų ir darbo komitetas surengė seminarą „**Pensijų sistemos ateitis: demografinės tendencijos ir finansinis tvarumas**“. Renginio tikslas – įvertinti įvykdytos pensijų reformos rezultatus ir dabartinę pensijų sistemos būklę bei apsvaistyti pensijų reformos tęsimo scenarijus. Seminare buvo diskutuojama, ar reikia toliau didinti privačią pensijų dalį, iki kiek ir kada tai reikėtų padaryti bei kaip būtų galima finansuoti pereinamuosius tokios reformos kaštus. LLRI ekspertas šiame seminare perskaitė pranešimą „**Pensijų reformos tąsa: geriau dabar, nes paskui bus per vėlu**“.

Gegužės 23 d. LLRI ekspertas dalyvavo LRS Liberalų sąjūdžio bei Liberalų ir centro sąjungos frakcijos rengtoje diskusijoje „**Dėl galimų įstatyminių iniciatyvų leisiančių tęsti pensijų reformą**“.

Liepos 12 d. LR Vertybinių popierių komisijos pirmininkei bei LR Socialinės apsaugos ir darbo ministerijai pristatyta **LLRI ekspertizė dėl pensijų kaupimo sistemos tobulinimo priemonių programos**. LLRI iš principo teigiamai įvertino Pensijų kaupimo sistemos tobulinimo priemonių programą (pristatytą 2007 06 29) ir šioje ekspertizėje pateikė savo pastabas dėl atskirų jos nuostatų: įmokos mokesčio, mokesčio nuo turto mažinimo; su pensijų fondo valdytojo keitimu susijusių maksimalių galimų atskaitymų dydžių sumažinimo; pensijų kaupimo bendrovių pareigos pateikti pensijų fondo taisyklių santrauką įtvirtinimo; laipsniško pensijų fondo dalyvio perkėlimo į jo amžių labiausiai atitinkantį fondą, veikiančio nutylėjimo principu).

▪ **Gyventojų pajamų mokestis**

Vasario 6 d. LLRI surengė spaudos konferenciją „**Kokių argumentų valdžiai dar trūksta, kad darbo apmokestinimas Lietuvoje mažėtų?**“, kurioje LLRI prezidentas Remigijus Šimašius ir LLRI ekspertai pristatė poziciją dėl aktualių, susijusių su gyventojų pajamų mokesčio mažinimu, PVM lengvatų naikinimu ir biudžeto pajamų ir išlaidų subalansavimu. Spaudos konferencijoje LLRI pristatė realų būdą, kaip sumažinti gyventojų pajamų mokesčių ir išlaikyti subalansuotą biudžetą.

Liepos 2 d. LLRI parengė **ekspertizę dėl Gyventojų pajamų mokesčio įstatymo pakeitimo ir papildymo (XP-2366)**. Šiame darbe pateikiamos pastabos dėl įstatymo projekto nuostatų, kuriomis siūloma atsisakyti Gyventojų pajamų mokesčio tarifo mažinimo iki 24 procentų bei įvesti progresinį mokesčių tarifą. Ekspertizėje pateikiamos pastabos dėl projekto nuostatų suderinamumo su ekonominės politikos nuoseklumu, poveikio mokesčiai sistemai, nuostatų įtakos Lietuvos ekonominiam augimui, konkurencingumui, investicinei aplinkai, projekto įtakos emigracijos procesams, projekto nuostatų tikslingumo. LLRI pateikia priežastis, dėl kurių būtų tikslinga nekeisti dabartinio Gyventojų pajamų mokesčio įstatymo nuostatos, pagal kurią nuo 2008 metų mažinamas GPM tarifas visoms pajamoms iki 24 procentų, ir neįvesti progresinio mokesčio tarifo. Ši analitinė medžiaga buvo pristatyta LRS frakcijoms, Ekonomikos, Biudžeto ir finansų komitetams, LR Seimo pirmininkui V. Muntianui, LR finansų ministrui R. Šadžiui bei verslo asociacijoms.

Rugsėjo 18 d. LR Seimui išsiųsta **LLRI pozicija dėl gyventojų pajamų mokesčio įstatymo 21 straipsnio 1 dalies papildymo įstatymo projekto XP-1835**. Įstatymo pataisa leistų atimti išlaidas naujam automobiliui iki 50 000 Lt, apskaičiuojant gyventojų pajamų mokestį. LLRI nuomone, tikslinga būtų nepritari siūlomam įstatymo projektui. Siekiant Aiškinamajame rašte numatyto tikslo – automobilių parko atnaujinimo – tikslinga būtų keisti Pridėtinės vertės įstatymą ir leisti įmonėms atskaityti išlaidas už naujų automobilių pirkimą, importą ir nuomą. Įstatymo projekto nuostatos nėra tikslingos, nes siūloma Gyventojų pajamų mokesčio lengvata iškreiptų gyventojų ekonominius pasirinkimus. Siūlomos nuostatos nepagrįstai pagerintų padėtį tų gyventojų, kurie įsigyja naujus automobilius. Toks išskyrimas kartu diskriminuotų visus kitus gyventojus ir pažeistų mokesčių teisingumo principą. Be to, dar vienos lengvatos įtvirtinimas didintų mokesčių sistemos nenuoseklumą bei sudėtingumą, apsunkintų gyventojų pajamų mokesčio administravimą. Svarbu prisiminti, kad pagal dabar galiojantį Pridėtinės vertės įstatymą negali būti atskaitomas pridėtinės vertės mokestis už lengvojo automobilio pirkimą, importą ir nuomą. Tokia tvarka pažeidžia Pridėtinės vertės mokesčio principą, pagal kurį apmokestinama turi būti tik pridėtinė vertė. Šiuo metu automobiliai yra nepagrįstai išskiriami iš kito turto, todėl iškreipiamos rinkos sąlygos, trikdoma įmonių veikla. Be to, tokia tvarka dirbtinai skatina automobilių parko senėjimą. Todėl derėtų keisti Pridėtinės vertės mokesčio įstatymą, leidžiant šio mokesčio atskaitą automobiliams.

LLRI aktyviai dalyvavo 2007 m. viešojoje erdvėje kilusioje diskusijoje dėl progresinių mokesčių įvedimo. Birželio 6 d. Seimo frakcijoms, LR Ministrui Pirmininkui G. Kirkilui, LR finansų ministrui R. Šadžiui, LR Prezidento kanceliarijai buvo išsiųstos LLRI **pastabos dėl progresinių mokesčių įvedimo pasekmių Lietuvoje**. Instituto ekspertai išnagrinėjo Lietuvos socialdemokratų partijos iniciatyvą įvesti progresinius mokesčius ir šalies valdžios institucijoms pateikė pastabas dėl šios iniciatyvos trūkumų bei ateityje dėl to galinčių kilti pasekmių. Šiame analitiniame darbe išdėstyti argumentai leidžia vienareikšmiai teigti, kad progresinė mokesčių sistema neatneštų Lietuvai teigiamo poveikio, tačiau sukeltų rimtų neigiamų ekonominių pasekmių bei sukurtų precedentą nesilaikyti Vyriausybės programos, taip pat skatintų ateityje toliau komplikuoti dabar santykinai paprastą pajamų mokesčio sistemą. LLRI nuomone, siekiant gerovės ir žmonių pajamų augimo, tolimesnio ekonomikos augimo, didesnio konkurencingumo, galimybės formuoti viduriniajam visuomenės sluoksniui, būtina mažinti bendrą gyventojų pajamų mokesčio tarifą.

Lapkričio 10 d. R. Šimašius dalyvavo Lietuvos socialdemokratų partijos Vilniaus m. skyriaus organizuotoje konferencijoje „Mokesčių politika: du požiūriai į persikirstymą“, kurioje skaitė pranešimą „**Matomos ir nematomos mokesčių politikos pasekmės**“.

▪ **Akcizai**

Balandžio 3 d. LLRI pateikė savo **poziciją dėl Europos Komisijos pasiūlymo didinti minimalų akcizą komerciniam dyzelinui**. LLRI nuomone, derėtų ne tik nedidinti minimalaus akcizo, bet ir apskritai jo atsisakyti, paliekant teisę valstybėms narėms pačioms nustatyti tokį akcizo lygį, kuris labiausiai atitiktų jų sąlygas ir reikmes. Institutas tiki, kad bendrąją Europos rinką kuria ne vienodi mokesčiai, o vidinė konkurencija ir keturios - prekių, paslaugų, darbuotojų ir kapitalo - judėjimo laisvės. Pozicija buvo pristatyta ES Komisijos nariams; ES Parlamento politinių grupių pirmininkams, Parlamento nariams iš Lietuvos, Lietuvos ir Vokietijos atstovybėms prie ES; Lietuvos Respublikos seimo ekonomikos, biudžeto ir finansų, Europos reikalų komitetų nariams, LR Seimo pirmininkui; Lietuvos Respublikos Vyriausybės finansų ir ūkio ministerijoms bei LRV kanceliarijai.

Gegužės 11 d. Socialinių mokslų kolegijos Vilniaus filialas ir Lietuvos nacionalinė vartotojų federacija organizavo seminarą „**Nepirk kontrabandinės prekės! Pranešk!**“, kuriame G. Kadziauskas skaitė pranešimą „**Kontrabanda Lietuvos laisvosios rinkos instituto eksperto žvilgsniu**“.

Gegužės 31 dieną išsiųsti LLRI **komentariai Europos Komisijai dėl akcizų cigaretėms ir kitiems tabako gaminiams**. Pristatyta LLRI pozicija dėl akcizų tabako gaminiams tvarkos Europos Sąjungoje, atkreiptas

dėmesys į harmonizavimo procesų keliamas problemas, ypač naujosiose ES valstybėse, bei pateikti sistemos keitimo pasiūlymai.

Rugsėjo 3 d. baigtas rengti tyrimas **Tabako akcizų harmonizavimas Lietuvoje: atvejo studija**. Tyrime nagrinėjamas Lietuvos akcizų tabako gaminiams harmonizavimas su Europos Sąjunga ir šio proceso pasekmės.

- **Sodros „lubos“**

Gegužės 4 d. LRS Socialinių reikalų ir darbo komiteto pirmininkui A. Sysui, LR Socialinės apsaugos ir darbo ministerijai, LRV kanceliarijai, Seimo frakcijoms išsiųsti LLRI **argumentai dėl "Sodros" lubų įvedimo**. LLRI nuomone, „Sodros“ lubų nebuvimas neproporcingai iškreipia ryšį tarp buvusio atlyginimo ir būsimos pensijos, kas turi didelės įtakos aukštos kvalifikacijos darbuotojų ir jų darbdavių motyvacijai. „Sodros“ lubos leistų Lietuvai konkuruoti dėl investicijų ir naujų darbo vietų kūrimo su artimiausiomis kaimynėmis taikančiomis tokias lubas – Latvija, Lenkija, Vengrija, Bulgarija ir Rumunija. Be to, jos sumažintų regioninę darbuotojų migraciją, kad ir į Latviją.

Rugsėjo 24 d. LRS frakcijoms, Socialinių reikalų ir darbo komitetui išsiųsta **LLRI ekspertizė dėl valstybinio socialinio draudimo įstatymo 7 straipsnio 1 dalies pakeitimo įstatymo projekto (XP-1469)**, kurioje LLRI pateikia savo argumentus dėl „Sodros“ lubų įvedimo.

- **Kita**

Lietuvos laisvosios rinkos institutas jau keletą metų atkreipia dėmesį į problemas, susijusias su Rinkliavų įstatymu, todėl sausio 11d. pateikė savo **pastabas dėl Lietuvos Respublikos rinkliavų įstatymo 4, 5, 6, 7 ir 11 straipsnių pakeitimo ir papildymo įstatymo projekto (Nr. XP-1445)**. Ekspertizėje LLRI atkreipia dėmesį, kad rinkliavų dydžiai yra gana netolygūs, o intervalas labai platus, todėl siūlo nepritari siūlymui įvesti rinkliavos dydžio „lubas“ ir taip užkirsti kelią galimiems nepagrįstais rinkliavų didinimams. Rinkliavų dydžiai turi būti apskaičiuojami, remiantis paslaugos suteikimo kaštais. Esant itin didelėms rinkliavoms turi būti galimybė gauti paslaugos suteikimo sąmatą, kuri patvirtintų tokius paslaugos suteikimo kaštus. Taip pat LLRI pabrėžia, jog rinkliavos yra renkamos už valstybės teikiamas paslaugas dažniausiai todėl, kad niekas be valstybės tų paslaugų suteikti negali, tačiau kai kurios paslaugos gali būti teikiamos ir privačių asmenų. Tuo tarpu dabar savivaldybė tampa savotišku tarpininku tarp tiesioginio paslaugų teikėjo ir vartotojo, taip trukdydama formuoti rinkos kainoms ir vartotojams pasirinkti jiems labiausiai tinkantį paslaugų teikėją ir paslaugų paketą. Šios LLRI pastabos buvo pateiktos LRS biudžeto ir finansų komitetui.

Kovo 27 d. institutas pateikė savo poziciją **dėl Pridėtinės vertės mokesčio įstatymo 62 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto**. LLRI nuomone, PVM atskaitos apribojimai automobiliams turėtų būti panaikinti. Institutas siūlo naikinti apribojimus ne siekdamas paremti ar subsidijuoti tam tikras įmones bei procesus, o todėl, kad dėl šiuo metu egzistuojančių apribojimų apmokestinama ne tik nauja, bet ir ankstesniuose etapuose sukurta vertė. Jokiam turtui (taip pat ir automobiliams) neturi būti taikomos nei išskirtinai lengvinančios, nei išskirtinai sunkinančios turto apyvartą taisyklės, todėl dabartinė tvarka turi būti pakeista, leidžiant bet kokius automobilių PVM atskaitymus. Šios LLRI pastabos buvo pateiktos Lietuvos Respublikos Seimo ekonomikos komitetui. O balandžio 4 d. ši pozicija buvo pristatyta LRS Darbo frakcijai. Deja, įstatymas nebuvo pasirašytas Prezidento.

Lapkričio 15 d. LR Vyriausybės kancleriui, Ūkio ministerijai, LR Finansų ministerijai išsiųsta **ekspertizė dėl pelno mokesčio taikymo investicijoms**. LLRI nuomone, siūlymai taikyti lengvatas investicijoms į aukštas, vidutiniškai aukštas technologijas, taip pat į mokslinius tyrimus ir eksperimentinę plėtrą duotų teigiamą efektą, tačiau sukeltų iškreipimų. Tikslinga būtų neapmokestinti pelno mokesčiu visų investicijų, neišskiriant pagal investicijų rūšį, įmonės ar sektoriaus tipą. Jei ataskaitiniu laikotarpiu įmonės investicijos viršija gaunamą pelną, derėtų leisti šį skirtumą kelti į ateities ataskaitinius laikotarpius ir tuomet pasinaudoti nuliniu (sumažintu) tarifu. Tokia tvarka nediskriminuotų įmonių, kurių vykdomos investicijos viršija gaunamą pelną arba kurios pelno negauna ir leistų palankią apmokestinimo taisyklę pritaikyti visoms, o ne daliai, investicijų.

Lapkričio 12 d. LLRI Ūkio ministerijos sudarytai darbo grupei dėl individualios veiklos teisinio reglamentavimo tobulinimo pateikė **ekspertizę dėl individualios veiklos pagal verslo liudijimą**. Ši ekspertizė skirta išsakyti Lietuvos laisvosios rinkos instituto požiūrį į ekonominės veiklos apmokestinimą pagal verslo liudijimus bei pateikti argumentus dėl klausimų, kurie yra dažnai iškeliami aptariant šį klausimą: ar apskritai turi egzistuoti verslo liudijimai, ar jie neiškreipia verslo sąlygų, kokią įtaką jie daro ekonomikai ir mokesčių surinkimui.

Per 2007 m. užfiksuota 119 LLRI ekspertų pasirodymų žiniasklaidoje darbo santykių srityje. Svarbesni jų:

01 03 R. Šimašiaus komentaras „Verslo žinių straipsnyje „Lengvatų mada. Interesų grupės laimi, nauda abejotina“.

01 04 R. Šimašiaus komentaras straipsnyje „Ekspertai sveikina indėlių grąžinimą ir tikisi mokesčių mažinimo“ publikuojamas portale Alfa.lt, BNS, „Lietuvos žiniose“.

02 06 LLRI spaudos konferencijos informacija „LLRI siūlo sparčiau mažinti gyventojų pajamų mokesčių“ publikuota BNS, Alfa.lt, Delfi.lt, „Lietuvos žiniose“, „Verslo žiniose“, „Apskaitos, audito ir mokesčių aktualijose“, „Respublikoje“, „Mokesčių žiniose“, „Buhalterijoje“, Lietuvos radijuje.

03 14 D. Kiršytės komentaras „LATGA-A dar ras neperžengtų sveiko proto ribų“ portale Delfi.lt.

04 11 R. Šimašiaus savaitės komentaras per Lietuvos radiją „Pensijų dabartis ir likimas“ (perspausdintas Lrt.lt).

04 18 LLRI pozicija „Ką iš tikrųjų apie Lietuvos pensijų sistemą pasakė Pasaulio Bankas?“ publikuota BNS, „Vakarų eksprese“, Delfi.lt, M-1, „Klaipėdoje“.

05 21 R. Šimašius Lietuvos radijo laidoje „Ant svarstyklių“, laidos tema „Ar suprantame, už ką mokame mokesčius“.

06 LLRI poziciją dėl progresinių mokesčių idėjos publikuoja leidiniai „Atgimimas“, „Veidas“, „Ekstra“, „Verslo žinios“, „Lietuvos žinios“, „Lietuvos rytas“, „Respublika“, „Kauno diena“, „Savaitė su TV“, „Vakarų ekspresas“, „Klaipėda“, „Panevėžio balsas“, televizijos LTV, TV3, LNK, BTV, 5 kanalas, radijo stotys M-1, Lietuvos radijas, Žinių radijas, portalai Delfi.lt, Alfa.lt, Balsas.lt, Bernardinai.lt, Lrt.lt.

10 01 V. Kuokščio komentaras „Akcizų cigaretėms kėlimo padariniai“ publikuojamas leidinyje „Mokesčių žinios“ (perspausdintas „Vakarų eksprese“, „Sekundė“, „Šiaulių naujienos“, Vtv.lt, Verslo savaitė.lt).

10 11 Ž. Šilėno komentaras „Ar verta Lietuvai mažinti kai kurių brangstančių produktų PVM?“ spausdinamas žurnale „Veidas“.

III. DARBO SANTYKIŲ REGULIAVIMAS

III. Darbo santykių reguliavimas

Pagrindinės diskusijos darbo santykių reguliavimo klausimais 2007 m. virė dėl darbo švenčių dienomis, viršvalandinių darbų galimybių. LLRI gausiai dalyvavo diskusijose dėl šventinių dienų skaičiaus didinimo ir jų perkėlimo. Nors argumentai, jog sprendimai ar dirbti ir kur perkelti atsiradusias laisvas dienas efektyviausiai priimami įmonėms tarantis su darbuotojais, kol kas nėra tapę teisės pokyčių pagrindu, tačiau galutiniai sprendimai Seime, kaip kilnoti laisvas dienas dar nepriimti.

Tarptautiniai verslo sąlygų vertinimai ir šiais metais patvirtinimo, jog griežtas darbo santykių reguliavimas yra trukdis investicijoms į Lietuvą ir čia veikiančių verslų apsunkinimas. LLRI prisidėjo prie šių vertinimų skleidimo ir siekia, kad darbo santykių reguliavimo peržiūra būtų įrašyta į politikų darbotvarkes.

LLRI darbai buvo nukreipti darbo santykių lankstumui didinti tam, kad tiek darbuotojai ir įmonės galėtų prisitaikyti kintančios rinkos sąlygų ir darbuotojų trūkumo. Todėl pateikti pasiūlymai dėl lankstesnio darbo laiko reglamentavimo, Darbo nuomos įstatymo projekto sumažinimo.

Apibendrinti galima tuo, kad vis daugiau žmonių supranta, kad nelankstus darbo santykių reglamentavimas yra problema, kurią būtina spręsti. Politiniai sprendimai šiais klausimais turėtų būti priimti 2008 metais.

Balandžio 13 d. LLRI vyresnysis ekspertas G. Kadziauskas dalyvavo LRS Socialinių reikalų ir darbo komiteto organizuotoje diskusijoje „**Migracija - XXI-ojo amžiaus neišvengiamybė**“, kurioje skaitė pranešimą „**Ar verta grįžti namo?-Lietuvių migracijos priežastys ir Vyriausybės priemonių išėivijai susigrąžinti efektyvumas**“.

Lapkričio 28 d. G. Kadziauskas dalyvavo UAB „Expozona“ bei advokatų profesinės bendrijos SMA organizuotoje konferencijoje „**Darbo teisės iššūkiai Lietuvoje. Ar pavyks modernizuoti? "Flexicurity" politika ir jos užtikrinimas**“, kurioje skaitė pranešimą „**Kurlink modernizuoti darbo santykių reglamentavimą? Kokios naudos galima gauti?**“

Gruodžio 3d. R. Šimašius ir G. Kadziauskas dalyvavo LLRI organizuotoje spaudos konferencijoje „**Kodėl lankstus darbo laikas yra tik dalies Lietuvos dirbančiųjų privilegija?**“, kurioje išreiškė instituto poziciją.

Gruodžio 5 d. LR Vyriausybei, LR Socialinės apsaugos ir darbo ministerijai, LR Ūkio ministerijai, LR Užsienio reikalų ministerijai, LRS Ekonomikos, socialinių reikalų ir darbo, Europos reikalų komitetams, Verslo ir užimtumo komisijai, LRS frakcijoms, LR Trišalei tarybai išsiųsti **LLRI pasiūlymai dėl darbo laiko reguliavimo lankstumo**. Lietuvoje yra pasirinktas itin griežtas darbo laiko reguliavimo modelis: nustatyta maksimali darbo dienos bei darbo savaitės trukmė, maksimaliai apribotas suminės darbo apskaitos taikymas ir faktiškai uždraustas viršvalandinis darbas. Toks reguliavimas sudaro itin nepalankias sąlygas vykdyti ekonominę veiklą Lietuvoje ir tuo kenkia šalies ūkio konkurencingumui. Šiame darbe LLRI pateikia siūlymus dėl darbo laiko reguliavimo, bei siūlo kaip keisti Darbo kodekso nuostatas, taip pat darbe nurodomos darbo laiko reglamentavimo tendencijos kitose pasaulio valstybėse bei principai, kuriais turėtų būti pagrįstos darbo laiką reglamentuojančios taisyklės. Šie LLRI pasiūlymai dėl darbo kodekso pakeitimų bus svarstomi Trišalės tarybos posėdyje.

Gruodžio 18 d. LLRI parengė **pastabas dėl Lietuvos Respublikos darbo kodekso 162 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto xp-1128(2)**. Šiame darbe LLRI pateikė priežastis, dėl kurių parduotuvių darbo švenčių dienomis apribojimai yra netikslingi ir siūlo neįvesti apribojimų parduotuvių darbui švenčių dienomis, nes tai ne tik suvaržytų efektyviai veikiančios Lietuvos ekonomikos šakos veiklą, bet, svarbiausia, nusisuktų nuo milijonų Lietuvos žmonių, kurie savo veiksmais parodo, kad vertina darbą parduotuvėse, jų teikiamas paslaugas ir noriai jomis naudojasi. Šios pastabos buvo pateiktos LRS Socialinių reikalų ir darbo, Ekonomikos komitetams bei LRS frakcijoms.

Per 2007 m. užfiksuota 100 LLRI ekspertų pasirodymų žiniasklaidoje darbo santykių srityje. Svarbesni ju:

01 18 G. Kadziausko komentaras „Verslo žinių“ straipsnyje „Pelnas ir atlyginimas - nebūtinai pora“.

01 19 Savaitraštyje „Atgimimas“ G. Kadziausko komentaras „Nutylėti vokelių vajuos kampai“.

- 02 23 Ž. Šilėnas į kanalo laidoje „Mes europiečiai“, laidos tema „Ar pagrįstai dirbantieji reikalauja kelti atlyginimus?“
- 03 01 R. Šimašius LTV laidoje „Ekspresas LT“, laidos tema „Ar užtenka valdžios pastangų kovojant su emigracija?“
- 04 04 G. Kadziausko komentaras straipsnyje „Verslui per daug Joninių“ publikuojamas „Sekundėje“, portale Delfi.lt.
- 05 03 G. Kadziausko komentaras „Verslo žinių“ straipsnyje „Ne visada pirmenybė – moterims“.
- 05 03 G. Kadziausko komentaras „Stebėtina lietuvių tolerancija nesaugumu“ publikuojamas savaitraštyje „Veidas“.
- 07 18 R. Šimašiaus savaitės komentaras per Lietuvos radiją „Tarnautojų algos padidinimas: afera ar būtinybė?“ (perspausdintas portaluose Lrt.lt, Bernardinai.lt, Alfa.lt, dienraštyje „Vakarų ekspresas“)
- 11 19 G. Kadziausko komentaras LTV Panoramos reportaže tema „Vėl siūloma reguliuoti prekybos tinklų veiklą“ (perspaudinta Delfi.lt, Lrt.lt).
- 11 30 G. Kadziausko komentaras „Lanksčiau de facto ir de jure“ spausdinamas savaitraštyje „Atgimimas“ (perspausdintas portaluose Balsas.lt, Alfa.lt, Politika.lt).
- 12 03 LLRI spaudos konferencijos medžiaga „Lankstus darbo laikas neturi būti privilegija, teigia LLRI“ publikuojama laikraščiuose „Lietuvos žinios“, „Lietuvos rytas“, „15 min“, portaluose BNS, ELTA, Delfi.lt, Lrt.lt, Jtn.lt, Info.lt, Vtv.lt, televizijose LTV Panorama, BTV žiniuose, TV3 žiniuose, 1 Baltiskij kanal, radijuose M-1, Lietuvos radijas, Vox maris, Žinių radijas.
- 12 10 G. Kadziausko komentaras LTV Panoramos reportaže tema „Šventiniai laisvadieniai – neleistina prabanga?“ (perspausdinta Lrt.lt, Bernardinai.lt)
- 12 17 G. Kadziausko komentaras „LLRI ekspertas: galimybė dirbti per šventes - nauda visiems“ publikuojamas BNS, Verslo žiniuose, ELTA, Verslo banga.lt, Lietuvos radijas.
- 12 24 G. Kadziausko komentaras Lietuvos ryto straipsnyje „Nedirbti per šventes neįprasta tik lietuviams“.

IV. SVEIKATOS APSAUGOS SISTEMA

IV. Sveikatos apsaugos sistema

Vienas svarbiausių 2007 metų pasiekimų sveikatos politikos erdvėje yra Sveikatos apsaugos ministerijos sudarytos darbo grupės, kurioje ypač aktyviai dalyvavo ir LLRI atstovas, rezultatas – parengti Tolesnės sveikatos sistemos plėtros 2007-2015 metų metmenys. Šiame dokumente aiškiai įvardintos problemos, susijusios su sveikatos politika, sveikatos priežiūros oraganizavimu, paslaugų teikimu, visuomenės nuostatomis, nurodytos kryptys bei konkrečios priemonės, įgalinančios siekti gyvybingos ir konkurencingos sveikatos apsaugos sistemos, spręsti įvardintas problemas. Tai bene pirmasis programinis dokumentas sveikatos apsaugos srityje, kuriame ekonominiam sveikatos sistemos vertinimui skirtas pakankamas ir tinkamas dėmesys. Svarbiausias artimiausios ateities uždavinys - šių metmenų įtvirtinimas teisės aktu.

Kiti žingsniai į priekį, prie kurių prisidėjo ir LLRI analizė - nuo liepos 1 d. įsigaliojusi Socialinio draudimo įstatymo pataisa, panaikinusi darbdavių, draudžiančių darbuotojus sveikatos draudimu, papildomą apmokestinimą, taip pat didėjančios ligonių kasų sutarčių su privačiomis SPI pasirašymo apimtys, spalio mėn. patvirtinta Lietuvos e. sveikatos 2007–2015 metų plėtros strategija. Tačiau netrūko ir žingsnių „į šoną“, tarp kurių labiausiai abejotinas, be to dar ir nekorektiškai pristatomas visuomenei - sveikatos santaupų sąskaitų modelis, klaidingai iniciatorių pavadintas papildomuoju sveikatos draudimu. Šio modelio neigiamus aspektus viešumoje parodė LLRI analizė, ir tai labai prisidėjo, kad netinkami sprendimai nebūtų priimti.

Vienas iš svarbiausių pasiekimų sveikatos srityje yra ir tas, kad vis daugiau žmonių, įskaitant ir medikų bendruomenę, dabar jau pripažįsta, kad sveikatos sistemos ydos yra susijusios su jos struktūra, ir kad sveikatos sistema turi būti paremta rinkos, o ne administraciniais santykiais.

Vasario 2 d. Lietuvos Respublikos Ministrui Pirmininkui Gediminui Kirkilui ir Sveikatos ministrui Rimvydui Turčinskui Lietuvos laisvosios rinkos institutas pateikė **argumentus ir pasiūlymus dėl sveikatos sistemos problemų laipsniško sprendimo**. LLRI nuomone, Lietuvos sveikatos apsaugos sistemai reikalingi sprendimai, kurie (1) integruotų sveikatos politiką į bendrą šalies finansų ir ekonomikos politiką; (2) leistų visų nuosavybės rūšių sveikatos priežiūros įstaigoms lygiomis sąlygomis konkuruoti dėl pacientų (realių pacientų, o ne LK pinigų); (3) įstatymu įtvirtintų tokias sąlygas (prievoles, įkainius, atsakomybes ir pan.), kad jų veikla ekonomiškai ir fiziškai būtų įmanoma; (4) įkūnytų paciento atsakomybės už savo sveikatą pripažinimą, sudarydami jam realias sąlygas pasirinkti gydytoją ir gydymo metodą, kartu su prievole dalyvauti šių paslaugų legaliam finansavime tiesiogiai arba per papildomą sveikatos draudimą.

Balandžio 20 d. LR Prezidentūra ir LLRI organizavo konferenciją „**Sveikatos apsaugos sistema - pertvarkų metas**“. Renginio tikslas – aptarti sveikatos apsaugos sistemos padėtį Lietuvoje ir apsvarstyti galimus postūmius jos ilgalaikiam vystimuisi. LLRI ekspertai renginyje skaitė pranešimus „**Lietuvos ilgalaikiai plėtrai būtini sveikatos sistemos pokyčiai**“, „**Sveikatos apsaugos sistema - pertvarkų metas**“. Ekspertai, politikai bei valstybės tarnautojai konferencijos metu pasikeitė nuomonėmis apie sprendimus, kurie turėtų būti priimti, siekiant spręsti įsisenėjusias sveikatos apsaugos sistemos problemas.

G. Steponavičienė dirbo SAM sudarytoje darbo grupėje, kuri per pirmą metų pusmetį parengė sveikatos apsaugos sistemos plėtros strategijos metmenis („**Tolesnės sveikatos sistemos plėtros 2007-2015 metų metmenys**“) ir pateikė juos LR Prezidentui. Į metmenis pavyko įtraukti svarbiausius sveikatos pertvarkos principus ir jais įgyvendinti reikalingus žingsnius bei išvengti aiškiai žalingų nuostatų.

Reaguojant į Premjero patarėjo G. Černiausko vadovaujamos darbo grupės parengtą „**Individualių sveikatos sąskaitų**“ projektą, parengta jo ekspertizė ir šio projekto vertinimas pristatytas: Seimo Sveikatos komitete, Finansų ministerijoje, Sveikatos ministerijoje (ministrui), perduota šalies Premjero atstovams. Ekspertizė vienareikšmiai neigiama, demaskuojanti projekto netikslingumą, brangumą, finansinį nepagrįstumą ir populistinius siekius. Šiame etape projekto priėmimą pavyko pristabdyti, tačiau tikėtina, kad jis bus bandomas priimti, galbūt kiek modifikuotu pavidalu.

Kadangi SAM darbo grupės, turėjusios parengti papildomojo sveikatos draudimo koncepciją, darbas buvo sustabdytas (sudarius G. Černiausko darbo grupę), papildomojo draudimo modelis liko nepabaigtas. LLRI organizavo, kad privačiame sektoriuje dirbantys darbo grupės nariai Sveikatos ministerijai visgi pateiktų papildomojo draudimo objekto bei draudimo principų aprašus. LLRI parengė ir ministerijai pateikė galimų paramos sistemų, pacientams susimokėti priemokas už sveikatos paslaugas, analizę. SAM turi visą

reikalingą medžiagą papildomojo sveikatos draudimo objektui apibrėžti bei turi galimos valstybės paramos, negalintiems susimokėti priemonių ar papildomai apsidrausti, variantus, kuriuos toliau galima derinti su socialinių reikalų bei finansų ministerijomis, jei tik bus tokia politinė valia.

LLRI tikslas šioje srityje - viešinti individualių sveikatos sąskaitų modelio ydas ir aiškinti jo įgyvendinimo pasekmes Lietuvos sveikatos bei finansų sistemai bei nuolatos aiškinti papildomojo savanoriškojo sveikatos draudimo būtinumą bei jo nepakeičiamumo valdiškom ar pseudo privačiom finansinėm schemom.

Atsižvelgiant į numatytą „Individualių sąskaitų“ projekto svarstymą Vyriausybės strateginio planavimo komite, rugsėjo 4 d. LLRI LR Vyriausybės strateginio planavimo komitetui pateikė **poziciją dėl LR Vyriausybės darbo grupės parengtos Papildomojo savanoriškojo sveikatos draudimo (sveikatos santaupų sąskaitų) koncepcijos**. Šiame analitiniame darbe LLRI pateikia pastabas dėl „Sveikatos santaupų sąskaitų ir debetinių kortelių“ modelio tikslų, dėl į sveikatos santaupų sąskaitas nukreipiamų lėšų, dėl pateiktų alternatyvų, dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės įsipareigojimų mokesčių mažinimo srityje neįgyvendinimo, dėl SSS modelio mokesstinės lengvatos funkcijos, dėl principo „lėšos paskui pacientą“, dėl sveikatos santaupų sąskaitų pildymo, dėl politinių modelio įvedimo aspektų, SSS modelio palyginimas su kitomis galimomis alternatyvomis, dėl kitų valstybių praktikos, dėl fizinių priemonių – debetinių kortelių ir skaitytuvų ir kitų projekto kaštų. Rugsėjo 12 d. institutas išplatino **pranešimą spaudai dėl sveikatos santaupų sąskaitų**.

Spalio 2 d. LLRI parengė ekspertizę **dėl Nekilnojamojo turto mokesčio įstatymo 7 straipsnio papildymo įstatymo projektu XP-1101, XP-1537**. Šiame darbe LLRI pateikia pastabas ir priežastis, kodėl nevertėtų pritarti Nekilnojamojo turto mokesčio įstatymo 7 str. papildymo įstatymo projektui XP-1537. Projekte numatyta galimybė atleisti nuo nekilnojamojo turto mokesčio tik tas privačias sveikatos priežiūros įstaigas (SPĮ), kurių pajamų struktūroje ne mažiau kaip 80 proc. sudaro Privalomojo sveikatos draudimo fondo, valstybės ar savivaldybių biudžetų ar savivaldybių visuomenės sveikatos rėmimo specialiosios programos lėšos, nėra nei pagrįsta jokiais suprantamais argumentais, nei įgyvendina siekį suvienodinti privačių ir valstybinių SPĮ veiklos sąlygas. Ekspertizė buvo pateikta Seimo, Biudžeto ir finansų, Sveikatos reikalų komitetams. Spalio 3 d. instituto ekspertė E. Mackuvienė pristatė LLRI poziciją dėl Nekilnojamojo turto mokesčio įstatymo 7 str. papildymo įstatymo projektų (Dėl sąlygų suvienodinimo privačioms ir valstybinėms sveikatos priežiūros įstaigoms) Seimo Biudžeto ir finansų komiteto posėdyje. Biudžeto ir finansų komitetas, atsižvelgė į Finansų ministerijos nuomonę (pritarti projektui XP-1537) ir neatsižvelgė į Sveikatos apsaugos ministerijos bei LLRI poziciją nekilnojamojo turto apmokestinimo požiūriu suvienodinti sąlygas visoms be išimties SPĮ. Nei vienas iš alternatyvių siūlytų Nekilnojamojo turto mokesčio įstatymo 7 str. papildymo įstatymo projektų iki metų pabaigos nepriimtas.

Lapkričio 22 d. LR Prezidento kanceliarija surengė diskusiją **„Individualusis savanoriškas sveikatos draudimas - kodėl jo nėra Lietuvoje?“** LLRI ženkliai prisidėjo prie diskusijos organizavimo. LLRI kvietimu renginyje dalyvavo Dr. Alphonse Crespo, Šveicarijos Constant de Rebecque instituto direktorius tyrimams, kuris skaitė pagrindinį renginio pranešimą **„Sveikatos draudimo modeliai Europoje: jų stipriosios ir silpnosios pusės“**. Renginyje LLRI atstovai taip pat skaitė pranešimus **„Individualusis savanoriškas sveikatos draudimas - kodėl jis reikalingas Lietuvoje?“**, **„Sveikatos draudimas - ar tikrai išsprendžia visas sveikatos apsaugos problemas?“**

Per 2007 m. užfiksuota 40 LLRI ekspertų pasirodymų žiniasklaidoje sveikatos apsaugos srityse. Svarbesni jų:

- 01 26 G. Steponavičienės komentaras „Verslo žinių“ straipsnyje „Privatiems medikams vieno žingsnio negana“.
- 03 06 G. Steponavičienės komentaras „Verslo žinių“ straipsnyje „Amžinas ginčas: didelis - pigu, mažas – artima“.
- 04 07 Lietuvos radijuje G. Steponavičienės komentaras „Sveikatos klausimai Lietuvoje ir jų sprendimo būdai“.
- 04 20 LLRI pozicija sveikatos reformos klausimais išsakyta straipsnyje „Prezidentas V. Adamkus negaili kritikos sveikatos apsaugos reformai“ pasirodė BNS, LTV Panoramoje, TV3, LNK, Lietuvos radijuje, Žinių radijuje.
- 04 26 R. Šimašiaus komentaras Lietuvos radijuje „Nemokamos medicinos negalavimai“ (perspausdintas Alfa.lt, Lrt.lt).
- 07 16 G. Steponavičienės komentaras „Verslo žinių“ straipsnyje „Reformos pasiūlymai neišsamūs arba betiksliai“.
- 08 30 E. Mackuvienės komentaras „Teisę reikalauti turime, galimybės rinktis – ne“ pulikuojamame specializuotame leidinyje „Lietuvos sveikata“.
- 09 05 G. Steponavičienės komentaras „Kodėl stringa sveikatos reforma?“ spausdinamas leidinyje „Lietuvos medicinos kronika“.

09 07 LTV Panoramoje ir BTV žiniose LLRI pozicija „Sveikatos santaupų sąskaitų modelis nesprendžia problemų“.

10 22 E. Mockuvienės komentaras „25 sėkmingesni sveikatos politikos modeliai“ publikuojamas portale Balsas.lt.

V. ŽINIŲ EKONOMIKA

V. Žinių ekonomika

Tęsiant darbus žinių ekonomikos srityje LLRI dirbo ITT, informacinės visuomenės, e. valdžios, aukštojo mokslo srityse. Institutas tęsė darbus asmens duomenų srityje, pateikdamas ekonominius argumentus formaliai teisinėje diskusijoje, atkreipdamas įstatymų rengėjų ir leidėjų dėmesį į tai, kad asmens duomenų judėjimas kelia ne tik potencialias grėsmes bet ir kuria pridėtinę vertę informacinėje žinių visuomenėje, ką pabrėžia ir ES direktyva.

El. valdžios srityje institutas akcentavo ir viešino 2006 metų pabaigoje pabaigto, kartu su VU UNESCO tarptautinio žinių ekonomikos ir žinių vadybos centru vykdyto projekto „E. valdžios Lietuvoje būklė ir perspektyvos“ rezultatus. Tolesnė el. valdžios plėtra neatsiejama nuo el. paslaugų naudos ir kaštų santykio, el. valdžios tikslingumo vertinimo. Konkretūs LLRI pasiūlymai dėl el. valdžios tikslingumo apginti darbo grupėje, pateikti Vyriausybei bei kitoms institucijoms, viešinti konferencijoje.

Telekomunikacijų srityje LLRI pozicija dėl tarptinklinio ryšio (roaming) prieštaravo ES pozicijai ir esminių pokyčių nepasiekė. Tačiau LLRI darbas dėl elektroninių ryšio įstatymo pakeitimo buvo sėkmingas, o Prezidentas šią įstatymo pataisą vetavo.

Aukštojo mokslo srityje 2007 metai buvo itin svarbūs, nes pirma kartą nuo LLRI darbo šioje srityje pavyko suburti kritinę masę žmonių, kurie pripažįsta, kad aukštojo mokslo gyvybingumui ir kokybei labiausiai reikia konkurencijos, o ne centralizuoto valdymo. Diskusijos buvo ypač aktyvios ir jei ne LLRI konsoliduojantis vaidmuo ir analizė aiškinant aukštojo mokslo reformos principus, reformos daigai neabejotinai būtų buvę sunaikinti. Šiuo metu klausimas vis dar plačiai diskutuojamas, o sprendimai dėl jo bus priimti 2008 metais.

▪ *Informacinė visuomenė*

Sausio 4 d. Valstybinės duomenų apsaugos inspekcijai pateiktos LLRI pastabos ir pasiūlymai dėl LR **Asmens duomenų teisinės apsaugos įstatymo pakeitimo įstatymo**. Valstybinės duomenų apsaugos inspekcijos pataisytas ir papildytas įstatymo projektas buvo perduotas svarstyti LR Seimui.

Rugsėjo 18 d. LLRI parengė **ekspertizę dėl Lietuvos Respublikos Asmens duomenų teisinės apsaugos įstatymo pakeitimo įstatymo**, kurią pristatė LRS kanceliarijai, Žmogaus teisių, Teisės ir teisėtvarkos, Nacionalinio saugumo ir gynybos, Informacinės plėtros komitetams. Šiame analitiniame darbe LLRI pateikė pastabas bei pasiūlymus dėl projekto tobulinimo. Į įstatymo projektą siekta pažvelgti sistemiškai, pasisakyta dėl įstatymo tikslo, reguliavimo krypties ir pobūdžio, jo atitikimo Europos Parlamento ir Tarybos 1995 m. spalio 24 d. Direktyvai Nr. 95/46/EB Dėl asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo. Konkrečiais siūlymais siekiama reguliuojamų santykių reglamentavimą padaryti visapusiškesniu, atsverti pernelyg reguliacinius projekto rengėjų ketinimus. Asmens duomenų teisinės apsaugos įstatymo priėmimas 2008 metų pradžioje parodė, kad buvo atsižvelgta į labai nedidelę dalį LLRI pasiūlymų – dalinai į pasiūlymus dėl tiesioginės rinkodaros bei filmavimo darbo vietoje, dėl kurių pasisakė ir daugelis kitų privačių ar viešų suinteresuotų subjektų.

▪ *E. valdžia*

G. Steponavičienė dalyvavo Premjero sudarytoje A. Zabulio vadovaujamoje darbo grupėje Informacinės visuomenės plėtros kryptims parengti. Į grupės parengtą dokumentą pavyko įtraukti pagrindines LLRI nuostatas dėl viešojo administravimo bei švietimo reformų, konkurencijos ir privatizavimo ICT srityje, dereguliavimo, efektyvios e-valdžios plėtros bei kitas nuostatas.

Kovo 3 d. Lietuvos laisvosios rinkos institutas pateikė savo argumentus ir pasiūlymus **dėl el. valdžios tolesnės plėtros kryptių**. LLRI nuomone, elektroninių paslaugų buvimas nėra vertybė savaime. Svarbu įvertinti: (a) kiek žmonių realiai šias paslaugas vartoja ir kokia suminė nauda yra pasiekama: individualiam vartotojui, viešojo administravimo institucijai, viešojo administravimo sistemai ir visai visuomenei; (b) kiek mokesčių mokėtojų pinigų tai kainuoja. Šiame darbe teigiama, kad E-valdžios paslaugas tikslinga plėtoti lygiagrečiai dviem kryptimis: (1) tobulinti paslaugų pasiūlą esamos e-valdžios sampratos rėmuose, (2) keisti pačią sampratą siejant e-valdžios tikslingumą su matuojamais jos rezultatais. Šie siūlymai buvo išsiųsti

Ministru Pirmininkui Gediminui Kirkilui, Vyriausybės kancleriui Valdemarui Sarapinui, Informacinės visuomenės plėtros komiteto prie LRV direktoriui Aurimui Matuliui .

Liepos 16 d. LR Vyriausybės kanceliarijai pateikti **LLRI pasiūlymai dėl e-valdžios plėtros planų**.

Spalio 8 d. E. Mackuvienė dalyvavo „EuroSpace“, LR Vyriausybės, Valstybinės mokesčių inspekcijos, Vidaus reikalų ministerijos surengtoje konferencijoje „**E. valdymas: siekiant pasitikėjimo ir gyvenimo kokybės**“, kurioje skaitė pranešimą „**E. paslaugos – naudai, o ne puošmenai**“.

Pabaigtas tarptautinis projektas „**Next Steps in Developing Information Society Services in the New Member States: the case of eGovernment and eHealth and the case of eLearning**“, kuris buvo vykdomas su „ICEG European Center“ vadovaujamu dešimties ES šalių konsorciumu, Europos komisijos užsakymu (užsakovas – prie Europos Komisijos veikiantis tyrimų centras IPTS (Institute for Prospective Technological Studies), Sevilija). Tiek užsakovui (EK), tiek konsorciumo nariams pateikta LLRI analizė bei **pasiūlymai dėl ePaslaugų plėtros Viešojo administravimo, sveikatos bei švietimo srityse trukdžių bei reikalingų veiksmų**. LLRI indėlis panaudotas rengiant vieną apibendrinančią ataskaitą apie informacinės visuomenės plėtrą naujosios Europos Sąjungos šalyse. Projekte dalyvauja organizacijos iš Vengrijos, Maltos, Latvijos, Lietuvos, Estijos, Slovėnijos, Čekijos, Slovakijos, Lenkijos ir Kipro.

▪ **Aukštojo mokslo reforma**

2007 metais Lietuvos laisvosios rinkos institutas intensyviai darbavosi Aukštojo mokslo reformos srityje. Birželio 12 d. LR Prezidentui V. Adamkui, Ministru Pirmininkui G. Kirkilui, Seimo Pirmininkui V. Muntianui, Švietimo ir mokslo ministrei R. Žakaitienei išsiųsta visuomenės veikėjų, akademinėjų organizacijų vadovų, asociacijų narių susibūrusios iniciatyvinės grupės **peticija UŽ AUKŠTOJO MOKSLO REFORMĄ**. Peticiją inicijavo ir iniciatyvinę grupę subūrė LLRI. Konkurencija paremto aukštojo mokslo vizija LLRI propaguojama jau kelerius metus ir 2007 metais įvykęs partijų susitarimas dėl reformos bei kiti žingsniai galimos reformos link yra didėle dalimi LLRI pastangų rezultatas. Peticija ir kiti LLRI vieši žingsniai padėjo atkreipti visuomenės dėmesį į aukštojo mokslo problemas. LLRI aktyvus dalyvavimas diskusijoje padėjo parodyti, kad tikroji išeitis didinant aukštojo mokslo kokybę yra konkurencija, bei parodyti kelius kaip ją diegti, kokios bus reformos darymo arba nedarymo pasekmės. Be LLRI indėlio konkurencija paremta aukštojo mokslo reformos greičiausiai jau būtų atsisakyta.

Rugsėjo 25 d. suorganizuota apskrito stalo diskusija su nevyriausybinėjų aukštųjų mokyklų atstovais. Lapkričio mėn. surengti susitikimai su Mokinių parlamento, Moksleivių sąjungos vadovais, Lietuvos studentų sąjungos, Lietuvos studentų atstovybių sąjungos atstovais.

Surengti susitikimai su Vilniaus licėjaus, Kauno KTU gimnazijos, Tauragės "Versmės" gimnazijos moksleiviais.

Gegužės 18 d. ISM Vadybos ir ekonomikos universitetas ir European University Lifelong Learning Network organizavo konferenciją „**EULLearn Contribution from the European LLL Future Perspective**“, kurioje R. Šimašius skaitė pranešimą „**What does Market Require from a University**“.

Birželio 12 d. R. Šimašius pristatė instituto poziciją LLRI ir aukštojo mokslo reformos iniciatyvinės grupės rengtoje spaudos konferencijoje „**Visuomenė už aukštojo mokslo reformą**“. Taip pat buvo pateiktos pastabos dėl Švietimo ir mokslo ministerijos parengto Aukštojo mokslo ir studijų įstatymo projekto.

Spalio 25 d. R. Šimašius dalyvavo Lietuvos studentų sąjungos rengtuose dalykiniuose pusryčiuose, kuriuose vyko diskusija tema: „**Studijų ir mokslo reforma: socialinis aspektas**“.

Lapkričio 26 d. Lietuvos gimnazijų direktoriams išsiųstas iniciatyvinės grupės Už susitarimą dėl aukštojo mokslo reformos išleistas straipsnių bei kitų tekstų rinkinys, kuriuo siekiama pristatyti 2007 m. gegužės mėnesį susibūrusios iniciatyvinės grupės poziciją aukštojo mokslo reformos tema.

▪ **Telekomunikacijų sektorius**

Reaguodamas į Europos Komisijos ir Europos Parlamento sprendimus riboti maksimalius tarptinklinio ryšio tarifus, LLRI gegužės 28 d. LRS Informacinės visuomenės plėtros komitetui bei Susisiekiimo ministru pateikė nuomonę ir pastabas **dėl tarptinklinio ryšio (roaming) paslaugos kainos reguliavimo poveikio**. LLRI nuomone, poveikio vertinime naudojamas statinės pusiausvyros gerovės modelis negali įvertinti visų neigiamų šio reguliavimo pasekmių, todėl dėl šio reguliavimo įvyksiančiam gerovės padidėjimui suteikia didesnę vertę. Reguliavimo pateisinimui pateikiami ne objektyvūs ekonominiai argumentai, o subjektyvūs normatyviniai vertinimai. Kainų reguliavimas negali būti teisinamas nei monopolinių santykių buvimu, nei

nekonkurenciniu elgesiu, nei socialinio prieinamumo argumentu. Analizė atlikta vadovaujantis klaidinga prielaida, kad produkto kaina yra sąnaudų, o ne paklausos ir pasiūlos rezultatas. Kainodaros suvaržymas, bei situacija, kuomet kai kurios kompanijos nebegalės teikti *roaming* paslaugų (arba teikti jas nuostolingai) yra konkurenciją ribojantis, o ne skatinantis veiksnys. Didžiausią neigiamą įtaką reguliavimas turės Rytų Europos mobiliojo ryšio operatoriams, kurie praras dvigubai daugiau pajamų nei Vakarų Europos operatoriai, o tai neigiamai paveiks Rytų Europos operatorių konkurencingumą Vakarų Europos operatorių atžvilgiu. Šis kainų reguliavimas sukuria precedentą reguliuoti ir kitų privataus sektoriaus teikiamų produktų/paslaugų kainas, o tai neigiamai paveiks ES verslo aplinką.

Spalio 12 d. LLRI LRS Informacinės visuomenės plėtros komitetui pateikė ekspertizę **Dėl Lietuvos Respublikos Elektroninių ryšių įstatymo pakeitimo ir papildymo įstatymo projekto**. Siekdama sudaryti sąlygas kuo greičiau ir geriau iširti sunkius ir labai sunkius nusikaltimus bei vykdyti baudžiamąjį persekiojimą, taigi siekdama efektyviau įgyvendinti jai pavestas funkcijas, valstybė „prašo“ privačių subjektų teikti ekonominę prekę/paslaugą - generuoti ir tvarkyti šiek tiek daugiau tam tikrų duomenų ir saugoti tuos duomenis ilgiau nei šie subjektai paprastai daro. Privačiame sektoriuje už ekonomines prekes yra apmokama (arba sutariamas kitas atlyginimo būdas). Šiuo atveju, norima įmones įpareigoti ekonominę prekę teikti neatlygintinai, o tai yra privačios nuosavybės nusavinimas, teisės į nuosavybę pažeidimas. LLRI siūlo pritarti sprendimo projekto poveikio bazinio vertinimo pažymoje pateiktai pirmajai alternatyvai ir atlyginti biudžeto lėšomis įmonėms už duomenis, kurie jų tinkluose yra generuojami arba tvarkomi tam, kad šie duomenys būtų prieinami sunkių nusikaltimų tyrimo, atskleidimo ir baudžiamojo persekiojimo tikslu, t.y. duomenims išvardintiems įstatymo pirmame priede.

Lapkričio 9 d. Ž. Šilėnas dalyvavo LRS Informacinės visuomenės plėtros komiteto rengtoje diskusijoje „**Dėl Elektroninių ryšių įstatymo 1, 3, 7, 12, 34, 77 straipsnių, devintojo skirsnio ir priedų pakeitimo ir papildymo įstatymo projekto**“.

Per 2007 m. užfiksuoti 58 LLRI ekspertų pasirodymai žiniasklaidoje žinių ekonomikos srityse. Svarbesni ju:

- 01 17 R.Šimašiaus komentaras straipsnyje „Po penkerių metų iš aukštojo mokslo teliks griuvėsiai“ publikuojamas BNS, Alfa.lt, LRT.
- 05 18 „Atgimime“ publikuotas R. Šimašiaus komentaras „Kas neįvyko aukštajame moksle“ (perspausdintas Delfi.lt).
- 05 24 R. Šimašius dalyvavo „Žinių radijo“ laidoje „Raktas“, kurios tema buvo „Aukštojo mokslo reforma Lietuvoje, kada ji bus įgyvendinta“.
- 06 12 pranešimo spaudai „Visuomenininkai pritaria aukštojo mokslo reformai“ pasirodymas BNS, Lietuvos radijuje, Lrt.lt, Delfi.lt, Bernardinai.lt, Alfa.lt, Balsas.lt, Vz.lt.
- 06 26 R. Šimašiaus komentaras „Tikroji takoskyra dėl aukštojo mokslo reformos“ publikuojamas portale Delfi.lt.
- 08 Žurnalas „Versus“ spausdina G. Steponavičienės straipsnį „Reformos sveikatos ir švietimo sistemose: kodėl jos neįvyksta?“
- 08 02 Ž. Šilėno komentaras savaitraštyje „Veidas“ „Technologinių standartų karai“.
- 09 06 R. Šimašiaus komentaras „Kodėl studentų siūlymai niekam nerūpi?“ publikuojamas portaluose Balsas.lt, Bernardinai.lt, Delfi.lt, Ve.lt, leidiniuose Galvė, Suvalkietis, Panevėžio balsas, Vakarų ekspresas.
- 10 03 R. Šimašius Lietuvos televizijos laidoje „Forumai“, laidos tema „Kaip finansuoti mokslą, kad užaugintume Nobelio premijos lauretą?“
- 10 09 E. Mockuvienės komentaras publikuojamas „Verslo žinių“ straipsnyje „Kompiuteriai kyšių nebeims“.
- 10 30 R. Šimašiaus komentaras „Reformai pritarta. Miegokime toliau!“ portale Lrytas.lt.
- 11 20 R. Šimašiaus komentaras per Lietuvos radiją „Reformos“ ar reformos?“ (perspausdintas Lrt.lt, Balsas.lt, Afla.lt, Vtv.lt).

VI. ENERGETIKA. TRANSPORTAS

VI. Energetika. Transportas

Lietuvos laisvosios rinkos institutas 2007 metais ir toliau sėkmingai darbavosi energetikos srityje. Buvo vykdomi darbai tiriant šilumos sektorių, atominės elektrinės statybų aktualijas, bendrąją energetikos saugumo politiką, klimato kaitos klausimus. Kiek mažiau dėmesio buvo skiriama transporto temai. Geležinkelio sektoriuje LLRI siūlymai susidūrė su ženkliais kliūtimis, kurias sąlygojo valios trūkumas reformuoti ir liberalizuoti pervežimų geležinkelių rinką. Uosto sektoriuje vyko ankstesnio LLRI įdirbio inicijuotos diskusijos.

2007 metai energetikoje buvo paženklinėti diskusijų dėl atominės elektrinės statybos ir nacionalinio investuotojo kūrimo. LLRI dar metų pradžioje atliko šių klausimų analizę ir parodė, kokios reguliacinės sąlygos trukdo būsimai efektyviai atominės elektrinės veiklai, kad ir kokia ji būtų. LLRI taip pat pateikė rekomendacijas, koks turėtų būti naujos atominės elektrinės kūrimo mechanizmas, atkreipiant dėmesį į egzistuojančias rizikas bei tai, kad jos neturi gulti ant mokesčių mokėtojų. Nors galutiniai sprendimai priimti ne pagal LLRI rekomendacijas, tačiau LLRI diskusijos dėl nacionalinio investuotojo leido įnešti į jas bent kiek racionalumo ir nesiremti tik emocijomis ir iš piršto laužtais argumentais.

2007 metais ypač aktuali tapo klimato kaitos problema. Realistinė LLRI analizė šioje diskusijoje buvo ypač reikalinga. LLRI buvo bene vienintelė institucija, įnešanti į diskusiją ekonominius argumentus, ir parodanti, kaip reguliavimas pakerta ekonomiką, o pats yra paremtas netvirtais argumentais. Vėliau išsiplėtojusi maisto kainų augimo problema, atsiradusi ir dėl klimato kaitos kontrolės priemonių, tik patvirtino LLRI išvadas, ir šis požiūris tampa vis labiau priimtinas. Svarbiausias šių LLRI darbų pasiekimas – kad Lietuvoje egzistuoja atsvara vadinamajam klimatiniam aliarmizmui ir jo pateisintoms bet kokioms reguliavimo priemonėms.

Diskusijose dėl energetikos LLRI taip pat buvo viena iš tų institucijų, kuri nuolat primindavo, kad viena iš pagrindinių energetikos problemų yra neefektyvus energijos vartojimas. Matome, kad šios problemos sprendimo kryptimi vis labiau suka ir ekonominė politika, nors kol kas ir nėra panaikintos pagrindinės rinką bei vartotojų motyvaciją iškraipiančios priemonės.

▪ *Atominė elektrinė*

Sausio 22 d. R. Šimašius ir Ž. Šilėnas spaudos konferencijoje „**Nauja atominė elektrinė - verslas, o ne politika**“ pristatė instituto poziciją dėl naujos atominės elektrinės statybos. Sausio 26 d. LLRI pristatė savo poziciją, siūlymus dėl naujos atominės elektrinės statybos ir analitinę medžiagą „**Atominės energetikos galimybės ir perspektyvos Europos Sąjungos ir Lietuvos energetikos politikos šviesoje**“. LLRI ekspertizėje siūloma siekti į naujosios AE projektą pritraukti privataus kapitalo ir dalį naujosios AE akcijų parduoti vertybinių popierių biržoje, naująją AE, tiek statybos, tiek veikimo laikotarpiu, traktuoti kaip verslo objektą, naujosios AE valdymą kiek įmanoma labiau izoliuoti nuo politinių įtakų ir trumpalaikių politinių sprendimų. Instituto pozicija, siūlymai bei analitinė medžiaga buvo pristatyta darbo grupės, sudarytos naujos atominės elektrinės statybos įstatymo projekto koncepcijos esminėms nuostatomis parengti, nariams, suinteresuotiems Seimo komitetams bei ministerijoms.

Gegužės 10 d. valstybės politikos ir valdymo institutas „Naujosios Europos iniciatyva“ bei LR užsienio reikalų ministerija organizavo konferenciją „**ES plėtra ir energetinių tiekimų saugumas**“, kurios vieną diskusijų panelį vedė LLRI ekspertas Ž. Šilėnas.

Lapkričio 28 d. R. Šimašius dalyvavo Demokratinės politikos instituto organizuotoje diskusijoje „**Trigalvis slibinas**“: Lietuvos amžiaus afera ar proveržis energetikoje?“

Gruodžio 21 d. LR konkurencijos tarybos pirmininkui LLRI išsiuntė atsakymą į 2007 m. gruodžio 11 d. prašymą dėl informacijos dėl galimos AB „Lietuvos energija“, AB „Rytų skirstomieji tinklai“ bei AB „VST“ koncentracijos, kuriame išsakė savo nuomonę ir ją pagrindžiančius argumentus.

▪ *Energijos vartojimo efektyvumo skatinimas*

Sausio 5 d. LR Seimo Ekonomikos ir Valstybės valdymo ir savivaldybių komitetų nariams, valdžios institucijų atstovams, energetikos specialistams išsiųsta LLRI analizė „**Konkurencijos galimybės Lietuvos šilumos**

sektoriuje“, kuri pirmą kartą glaustai buvo pristatyta 2006 m. birželį LLRI organizuotame seminare „**Kaip spręsti šilumos ūkio problemas: rinka ir administravimas**“.

Sausio 24 d. Lietuvos šilumos tiekėjų asociacijos organizuotame seminare R. Šimašius skaitė pranešimą „**Konkurencijos galimybės šildymo sektoriuje**“.

Gegužės 4 d. LLRI parengė **analizę LRS Audito komiteto parlamentiniam tyrimui dėl „Dėl šilumos ir karšto vandens kainų didėjimo pagrįstumo**“. Šiame darbe institutas pateikė savo išvalgas dėl svarbiausių ekonominių veiksnių, įtakojančių centralizuoto šildymo kainas Lietuvoje. LLRI nuomone, pagrindinė problema dėl centralizuotai tiekiamos šilumos kainų kyla ne vien dėl to, kad didėja šilumos kainos, bet ir todėl, kad Lietuvoje šiluma naudojama neefektyviai, todėl būstui šildyti sunaudojamas santykinai didelis šilumos kiekis. Todėl vienintelis ir efektyvus būdas piliečiams išspręsti didėjančių išlaidų už būstą problemą yra mažinti šilumos vartojimo kiekį. Mažinti šilumos suvartojimą ženkliu nemažinant komforto galima tik efektyviau naudojant šilumą, o tai galima pasiekti optimizuojant šilumos vartojimą ir didinant būstų šiluminį efektyvumą juos modernizuojant ir apšiltinant. Valstybės politika šioje srityje turėtų būti nukreipta didinti gyventojų ekonomines paskatas šilumą vartoti efektyviai. Šios pastabos ir siūlymai buvo pristatyti LRS Audito komitetui, socialinių reikalų ir darbo komitetui, Valstybinės kainų ir energetikos kontrolės komisijos pirmininkui, Lietuvos Respublikos Ūkio ministerijos sekretoriui.

Liepos 31 d. pateikta LLRI nuomonė Premjero sudarytai darbo grupei **dėl Būsto strategijos prioritetų**. LLRI pateikė pastabas dėl strateginių krypčių antrojo tikslo - užtikrinti efektyvų esamo būsto naudojimą, priežiūrą, atnaujinimą ir modernizavimą. Šiame darbe LLRI siūlo siekti, kad už DN šilumos įrenginių priežiūrą būtų atsakingi šių įrenginių savininkai. Aiškiai reglamentuoti ir atskirti šilumos vartotojų ir šilumos tiekėjų atsakomybes, ribas brėžiant ties šilumos įrenginių nuosavybės ribomis. Pertvarkyti socialinės paramos nedideles pajamas gaunantiems gyventojams mechanizmą taip (iš esmės nemažinant bendros dabartinės socialinės paramos dydžio), kad mažas pajamas ir socialinę paramą gaunantiems gyventojams būsto modernizacija finansiniu požiūriu būtų naudinga.

Rugsėjo 14 d. Ž. Šilėnas dalyvavo EFIEES ir Lietuvos šilumos tiekėjų asociacijos organizuotoje diskusijoje „**Vartotojams patiekiamos energijos valdymas**“.

Spalio 24 d. LRS Aplinkos apsaugos komitetui LLRI pateikė ekspertizę **dėl Civilinio kodekso 4.85 straipsnio pakeitimo projekto XP-2528**. LLRI nuomone, 1) dabartinis CK 4.85 str. reguliavimas, kuomet patalpų ir butų savininkai turi po vieną balsą, yra diskriminacinis didesniųjų patalpų (butų) savininkų atžvilgiu tais atvejais, kuomet priimami finansinių pasekmių savininkams turintys sprendimai dėl bendrojo naudojimo objektų valdymo ir naudojimo, 2) siūlomas CK 4.85 str. reguliavimas, kuomet patalpų ir butų savininkų balsų skaičius yra proporcingas jų turimų patalpų (butų) plotui yra diskriminacinis mažesniųjų patalpų (butų) savininkų atžvilgiu tais atvejais, kuomet priimami finansinių pasekmių neturintys sprendimai. Civilinis kodeksas ir Daugiabučių savininkų bendrijų įstatymas turėtų būti keičiami taip, kad atskirai reglamentuotų 1-2 išvadose nurodytus atvejus.

Lapkričio 7 d. Ž. Šilėnas dalyvavo UAB „Expozona“ organizuotoje konferencijoje „**Sąnaudos šildymui - valstybės ir vartotojų rankose**“, kurioje skaitė pranešimą „**Energijos tiekimo ir paslaugų teikimo daugiabučiuose namuose rinkos santykiai Lietuvoje ir ES valstybėse**“

▪ **Klimato kaitos politika**

Sausio 11 d. Naujosios Europos iniciatyvos organizuotame seminare „**New Security Challenges and the Problem of Capacity Building**“ R. Šimašius skaitė pranešimą „**Establishing principles of national energy strategy**“.

Vasario 9 d. LLRI ir K. Adenauerio fondas organizavo konferenciją „**Ekonominio saugumo ir grėsmių kaina**“. Konferencijos metu LLRI prezidentas R. Šimašius perskaitė pranešimą „**Ekonominis saugumas ir vartotojas**“, o LLRI ekspertas Ž. Šilėnas pristatė LLRI analitinę medžiagą „**Ekonominio saugumo argumentas energetikos ir transporto sektoriuose**“. Po konferencijos analitinė medžiaga buvo papildyta ir kovo 13 d. išsiųsta renginio dalyviams.

Rugpjūčio mėn. parengtas **atsakymas į EK konsultaciją apie rinka pagrįstus mechanizmus gamtosausiniams ir kitiems tikslams**.

Spalio 12 d. R. Šimašius dalyvavo LRS Užsienio reikalų komiteto rengtoje diskusijoje „**Dėl EK pateiktų teisinių pasiūlymų dėl vidaus energetikos rinkos paketo poveikio Lietuvos rinkoms**“.

Gruodžio 7 d. Ž. Šilėnas dalyvavo LRS Aplinkos apsaugos komiteto ir LRS Europos informacijos biuro organizuotoje konferencijoje „**Kaip išvengti pavojingos klimato kaitos: Europos Sąjungos ir Lietuvos pastangos**“, kurioje perskaitė pranešimą „Kova su „kovos su klimato kaita“ klimatu arba šaltesnis požiūris į globalinį atšilimą“.

▪ **Transporto politika**

Vasario 9 d. LLRI ir K. Adenauerio fondas organizavo konferenciją „**Ekonominio saugumo ir grėsmių kaina**“. Šiuo renginiu buvo siekiama inicijuoti diskusiją ir įvertinti, kiek pagrįstos ir veiksmingos yra Lietuvos ekonominio saugumo paieškos ir kiek pagrįsta yra pati ekonominio saugumo politika. Konferencijoje taip pat buvo aiškinamasi, ar kaimyninių šalių bendradarbiavimas gali padėti sumažinti ekonomines grėsmes, kokios grėsmės kyla vartotojui, kuomet šalis vykdo neadekvačią ekonominio saugumo politiką, kiti klausimai. Šioje konferencijoje LLRI vyresnysis ekspertas Ž. Šilėnas pristatė LLRI analitinę medžiagą „**Ekonominio saugumo argumentas energetikos ir transporto sektoriuose**“.

Gruodžio 28 d. LLRI pateikė atsakymus į viešą **EK konsultaciją dėl tyrimo poveikio vertinant išorinių kaštų internalizavimo galimybes transporto sektoriuje**. Europos Komisijai pradėdant diskusiją apie išorinių kaštų – aplinkos taršos, šiltnamio dujų išmetimo, triukšmo, infrastruktūros apkrautumo ir kt. – internalizavimą LLRI konceptualiaame lygmenyje išsakė savo nuomonę, kokie yra geriausi ir mažiausiai žalingi būdai pasiekti Komisijos užsibrėžtų tikslų. LLRI nuomonė, kartu su kitų organizacijų atsakymais įtraukta į EK dokumentą **Results of the Consultation on the Internalisation of External Costs**.

Per 2007 m. užfiksuoti 98 LLRI ekspertų pasirodymai žiniasklaidoje energetikos ir transporto srityse. Svarbesni jų:

01 17 R. Šimašiaus savaitės komentaras per Lietuvos radiją „Rusijos meška ar mūsų valdžia pavojingesnė Lietuvos energetiniam saugumui?“

01 22 LLRI pranešimas spaudai pasirodęs BNS, ELTA, Alfa.lt, Vz.lt, Verslo žiniose, Vakarų eksprese, Lietuvos žiniose, Respublikoje, Kauno dienoje, Savaitė su TV, Žinių radijuje „LLRI siūlo dalį naujos atominės elektrinės akcijų parduoti per biržą“

03 19 Ž. Šilėno komentaras portale Balsas.lt „ES klimato kaitos nuotykis“

03 21 Ž. Šilėno komentaras „Geležinkelių reforma: dėl šventos ramybės ar dėl konkurencijos?“ publikuojamas Vakarų eksprese.

04 05 Ž. Šilėno komentaras portale Bernardinai.lt „Globaliniam atšilimui reikia šaltų nervų“

05 25 G. Steponavičienės komentaras Lietuvos televizijos reportaže „Lengvųjų automobilių savininkams - naujas mokestis?“ (Spausdinamas Delfi.lt, Lrt.lt)

05 28 Lietuvos radijas, laida „Ryto garsai“, tema „Euro įvedimo įtaka energetikai“, Ž. Šilėnas.

07 13 Ž. Šilėno komentaras Kauno dienos priede žurnale „Panorama“ „Užsišaldę kainų reguliavime“ (perspausdintas Alfa.lt, Bernardinai.lt)

09 20 Ž. Šilėno komentaras „Dujų kainos ir dujų maržos“ savaitraštyje Atgimimas (perspausdintas Alfa.lt, Delfi.lt, Bernardinai.lt, Verslo svaite.lt, Verslo banga.lt, Panevėžio balse, Klaipėdoje)

10 02 Ž. Šilėno komentaras „Ekonomiškai pagrįstų energijos šaltinių vartojimo stabdymas“ publikuojamas dienraštyje Respublika.

10 10 „5 kanalas“, laida „Šilti namai“, tema „Namų renovacijos programa“, Ž. Šilėnas.

10 23 Ž. Šilėno komentaras leidinyje „Integracijos žinios“ „Reformoje trūksta priemonių, kurios mažintų valstybių įtaką ES energetikos sektoriui“.

11 12 R. Šimašiaus komentaras dienraščio „Kauno diena“ straipsnyje „Ūkiškumas daugiabučiams dar svetimas“.

11 29 Interviu „R.Šimašius: patarimų, kaip parduoti AE, Vyriausybei neprireikė“ publikuojamas ELTA, Respublikoje, Politika.lt, Sugardas).

12 07 Ž. Šilėno komentaras Lrt.lt straipsnyje „Klimato kaitos problemos aktualios ir Lietuvai“ (perspausdintas Lrytas.lt, Bernardinai.lt).

VII. ŽEMĖS RINKA

VII. Žemės rinka

2007 metai buvo svarbūs žemės rinkai: savivaldybės aktyviai rengė bendruosius planus, nekilnojamojo turto kainos kilo, o teritorijų planavimas kentėjo nuo skandalų.

2007 metais LLRI aktyviai veikė žemės rinkos srityje – rekomendacijos dėl bendrųjų planų rengimo buvo palankiai sutiktos specialistų, o tai reikškė, kad į pastabas atsižvelgiama rengiant bendruosius planus. Tai savo ruožtu atveria daugiau galimybių plėtrai atskiruose regionuose.

Kritiškas instituto požiūris bei argumentai prisidėjo prie įstatymo projekto dėl Viešojo intereso gynimo civiliniame ir administraciniame procese įvertinimo. Vyriausybė pritarė LLRI argumentams, kad toks įstatymo projektas, koks buvo parengtas sukurtų daug problemų ir nespręstų viešojo intereso gynimo klausimų. LLRI taip pat aktyviai dalyvavo ir diskusijose dėl viešojo intereso atskirais atvejais, ir buvo bene vienintelė institucija, kuri parodė, kad privačios nuosavybės gynimas irgi yra viešasis interesas, ir kad negalima dangstyti viešojo intereso vardu sprendžiant grupinius interesus arba tiesiog stabdant plėtrą.

Vasario 20 d. LLRI ir LR Aplinkos ministerija organizavo konferenciją „**Kaip planuosime ir naudosime žemę rytoj? Žvilgsniai iš varpinių**“. Konferencijoje buvo diskutuota apie žemės rinkos reguliavimo įtaką investicijoms ir verslo aplinkai, aptarti svarbiausi teritorijų planavimo aspektai, vertinama, kaip egzistuojanti sistema padeda užtikrinti savininkų ir kaimynų interesus. Konferencijoje pranešimą „**Kaip rinka veiktų be žemės reglamentavimo?**“ perskaitė G. Kadziauskas. Po konferencijos buvo parengta ir gegužės 3 d. pristatyta studija „**Lietuvos žemės rinkos reguliavimo sunkumai. Tikslai, priemonės ir praktika**“. Šios analizės tikslas – atkreipti dėmesį į žemės rinkos reguliavimo politikos problemas: politikos efektyvumo vertinimo stoką, per mažą dėmesį kaimynų interesų derinimui ir fizinei nuosavybės apsaugai. Analizėje pateikiami sisteminiai centrinio žemės rinkos reguliavimo trūkumai ir parodomos praktinės žemės rinkos reguliavimo sistemos pasekmės. Remiantis pateikiamais užsienio teritorijų planavimo sistemų pavyzdžiais siūloma į žemės rinkos planavimą įsileisti daugiau privačių sprendimų ir susitarimų.

Liepos 24 d. LR savivaldybių merams, LR apskričių administracijoms, LR Vyriausybės kanceliarijai, LR aplinkos ministerijai bei bendrųjų planų rengėjams išsiųstos **LLRI rekomendacijos dėl bendrųjų planų rengimo ir tvirtinimo**. Rekomendacijų tikslas - atskleisti ekonominius bendrojo plano aspektus, pasiūlyti, kaip galiojančių teisės aktų ribose savivaldybės gali priimti aiškesnius, efektyviau veikiančius, geresnę aplinką gyventi užtikrinančius ir mažiau ekonominių įtampų keliančius sprendimus.

Darbo grupei Dėl miestų infrastruktūros plėtros prie Ūkio ministerijos buvo pateikti pasiūlymai dėl miestų infrastruktūros finansavimo alternatyvų.

Spalio 25 d. G. Kadziauskas dalyvavo LR Aplinkos ministerijos organizuotoje konferencijoje „Lietuvos darnios erdvinės plėtros sistemos kūrimas“, kurioje skaitė pranešimą „**Privačios nuosavybės svarba žemės rinkos veikimui**“.

Spalio 26 d. G. Kadziauskas dalyvavo VŠĮ "Europos namai" organizuotoje konferencijoje, kurioje skaitė pranešimą „**Viešojo intereso gynimas**“.

Lapkričio 6 d. LR Vyriausybės kancleriui bei LRS Teisės ir teisėtvarkos komitetui LLRI pateikė **Viešojo intereso gynimo civiliniame ir administraciniame procese įstatymo projekto Nr. XP-1963 ekspertizę**, kurioje atkreipia dėmesį į Projektu siūlomų reguliuoti santykių neapibrėžtumą bei galimus pavojus priėmus siūlomą reglamentavimą.

Lapkričio 7 d. G. Kadziauskas dalyvavo LLRI ir LR Teisės ir teisėtvarkos komiteto organizuotoje diskusijoje „**Viešojo intereso gynimo įstatymas: galimybės ir grėsmės**“, kurioje perskaitė pranešimą „**Viešojo ir privataus intereso skyrimas**“. Seime svarstomas Viešojo intereso gynimo civiliniame ir administraciniame procese įstatymas sulaukė kritiškos Vyriausybės išvados, o du Seimo papildomi komitetai nagrinėjantys projektą atsižvelgė į kritiškas pastabas ir pasiūlė gražinti projektą iniciatoriams tobulinti.

2007 gruodžio 19 d. LLRI surengtoje spaudos konferencijoje „**Detalusis planavimas: greičiau, pigiau, paprasčiau**“ G. Kadziauskas išsakė instituto pasiūlymus, kaip supaprastinti šiuo metu galiojančią detaliojo planavimo procedūrą.

Per 2007 m. užfiksuoti 37 LLRI ekspertų pasirodymai žiniasklaidoje žemės rinkos srityje. Svarbesni jų:

02 20 straipsnis iš LLRI spaudos konferencijos „Žemės rinkos klausimus verslas spręstų iš esmės“ portale Delfi.lt ir dienraštyje „Kauno diena“.

03 01 R. Šimašiaus komentaras per Lietuvos radiją „Nuo ko ir kam saugome žemę?“.

04 G. Kadziausko straipsnis „Infrastruktūros finansavimo alternatyvos. Sprendimų beiėškant“ publikuojamas specializuotame žurnale „Nauja statyba“.

04 20 G. Kadziausko komentaras „Neatiduokim paveldo saugoti tik valdžiai“ spausdinamas savaitraštyje „Atgimimas“.

04 23 G. Kadziausko komentaras portale Bernardinai.lt: „Eižėjančiai paveldosaugos praktikai reikalingi ne eiklesni ekspertai, o jos prielaidų įvertinimas“.

04 26 G. Kadziausko komentaras žurnalo „Veidas“ straipsnyje „Kokio laikotarpio rinkos kainomis turėtų būti skaičiuojama kompensacija už žemę?“

05 03 LLRI spaudos konferencijos infomacija „Nesibaigiantys skandalai rodo kitokio žemės reguliavimo poreikį“ publikuojama BNS, LTV Panoramoje, 5 kanalo žiniuose, „Žinių radijuje“, portale Verslo savaitė.lt, „Verslo žiniuose“, „Klaipėdoje“, „Sekundėje“.

05 09 G. Kadziausko komentaras „Kaip neišsaugosime vertės?“ publikuojamas portale Alfa.lt.

08 16 G. Kadziausko komentaras LTV Panoramos reportaže „Abejojama valstybinės žemės pardavimu“.

08 21 G. Kadziausko komentaras „Verslo žinių“ straipsnyje „Ir po Naujųjų - gyvenimas be plano“.

08 30 G. Kadziauskas „Žinių radijo“ laidoje „Raktas“, laidos tema „Ar Lietuvoje ne per daug saugomų teritorijų?“

12 19 LLRI spaudos konferencijos informacija „LLRI siūlo supaprastinti teritorijų planavimo procedūras“ publikuojama BNS, ELTA, 5 kanalo žiniuose, LTV Panoramoje, portale Lrytas.lt, „Žinių radijuje“.

12 24 G. Kadziausko komentaras „Nenusėdančios detaliojo planavimo drumzlės“ dienraščio „Respublika“ priede „Pastogė“.

VIII. KITOS TEMOS

VIII. Kitos temos

Srityse, kurios 2007 metais nebuvo LLRI prioritetinės sritys per metus iškilo nemažai aktualijų, kuriose labai svarbus buvo ir LLRI indėlis. Tarp daugelio galime paminėti keletą. Pirma, LLRI pavyko atskleisti ir išviešinti teisėkūrinį skandalą, kai Seimas beveik vieningai bandė manipuliuoti neteisėga informacija ir „prastumti“ politikų rentų įstatymą. LLRI atskleidė, kad politikai akivaizdžiai melavo apie kitų valstybių praktiką ir tai neleido pasinaudojant melu įtvirtinti siektų politikų rentų.

Antra, 2007 metai neoficialiai tapo besąlyginės alkoholio kontrolės metais. Bene vienintelio LLRI analizė nuolat atkreipė dėmesį į reguliavimo perlenkimus ir tai stabdė nuo išibėgėjusių vis naujų reguliavimo iniciatyvų. Ilgalaikis LLRI aiškinimas apie netinkamą alkoholio kontrolę taip pat nemažai lėmė, kad būtų priimti sprendimai dėl Valstybinės tabako ir alkoholio kontrolės tarnybos reorganizavimo.

Trečia, LLRI aktyvus dalyvavimas svarstant ES geresnio reglamentavimo iniciatyvos ir teisėkūros klausimus lėmė, kad ši iniciatyva nebūtų ignoruojama ir kad vykdomoji valdžia bent jau suplanuotų teisėkūros gerinimo, administracinės naštos mažinimo, ir reguliavimo gerinimo darbus.

Ekonominės veiklos reguliavimai

Tęsdamas darbą ekonominės veiklos reguliavimų srityje, Lietuvos laisvosios rinkos institutas išnagrinėjo alkoholio ir tabako rinkų veiklą reglamentuojančius teisės aktus ir priežiūros institucijos funkcijas ir pateikė išvadas dėl šios srities tobulinimo. Analizė „**Dėl valstybinės alkoholio ir tabako kontrolės politikos vykdymo**“ pateikta 2007 m. kovo 13 d. Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarijai, Ūkio ministerijai bei Valstybinei tabako ir alkoholio kontrolės tarnybai. Šios analizės tikslas yra parodyti, jog pasirinktos valstybės alkoholio ir tabako kontrolės priemonės, veikianti jų įgyvendinimo ir kontrolės sistema sukelia neproporcingų neigiamų pasekmių vartotojams, skaidriai konkurencijai rinkoje ir nepadeda pasiekti įvardintų tikslų.

Taip pat LLRI išanalizavo Alkoholio kontrolės įstatymo projektą dėl ribos keitimo, kurios neviršijus alaus darykloms leidžiama neįsirengti nuosavos laboratorijos ir pagal sutartis naudotis nustatyta tvarka atestuotų kitų institucijų ar įmonių maisto produktų kokybės tyrimo laboratorijų paslaugomis; dėl licenzijų alkoholio produktų gamybai, didmeninei ir mažmeninei prekybai išdavimo; dėl prekybos alkoholiniais gėrimais prekybos ir viešojo maitinimo įmonėse, įrengtose daugiabučiuose gyvenamuosiuose namuose, leidimo tvarkos; dėl asmenų, vairuojančių darbdavio transporto priemones, blaivumo tikrinimo; dėl alkoholinių gėrimų reklamos draudimo. Ši LLRI analizė „**Dėl alkoholio kontrolės įstatymo pakeitimo ir papildymo įstatymo projekto**“ birželio 4 d. buvo pristatyta LRS Ekonomikos reikalų komitetui, o birželio 29 d. LR Prezidentui V. Adamkui.

Liepos 24 d. LR Vyriausybės kancleriui V. Sarapinui, LR Ūkio ministrui V. Navickui, LR Sveikatos apsaugos ministrui R. Turčinskui, LR Sveikatos apsaugos ministerijos Visuomenės sveikatos departamentui išsiųstos LLRI pastabos dėl Alkoholio kontrolės įstatymo pakeitimo ir papildymo įstatymo projekto. LLRI pateikia savo poziciją dėl įstatymo projekto tikslų ir siūlomų priemonių atitikimo, dėl reikalavimo alkoholiu prekiauti tik specializuotuose skyriuose, dėl draudimo prekiauti alkoholiu degalinėse, dėl draudimo prekiauti alumi ir sidru nestacionariose prekybos vietose, dėl draudimo prekiauti alkoholiu sanatorijose, dėl draudimo vartoti alkoholinius gėrimus renginiuose bei dėl visiško alkoholio reklamos draudimo. LLRI neabejotinai sutinka, kad būtina spręsti itin opias problemas, susijusias su netinkamu alkoholio vartojimu, pvz., vairavimu išgėrus, nesaikingu alkoholio vartojimu, nepilnamečių girtavimu. Tačiau sekant viešą diskusiją šiais klausimais panašu, kad ir jau priimtos, ir dabar siūlomos priemonės siūlomos dėl problemos masto, tačiau pačių priemonių įvertinimas kaip jos paveiks problemą nėra iki galo atliktas ir išsamiai diskutuotas.

Tęsdamas darbą rinkos dereguliacijos srityje, LLRI išanalizavo Lietuvos Respublikos Alkoholio kontrolės įstatymo projektą ir 2007 m. spalio 9 d. pateikė savo pastabas LRS sveikatos reikalų ir ekonomikos komitetams. Ekspertizėje LLRI atskleidžia priežastis, dėl kurių būtų tikslinga atsisakyti įstatymo projekte siūlomo alkoholio kontrolės įstatymo pakeitimo, ištirti jau dabar taikomų bei greitu laiku įsigaliosiančių alkoholinių gėrimų prekybą ir reklamą apribojančių priemonių tikslingumą ir efektyvumą ir tik tada nuspręsti, ar iš tikrųjų tikslinga keisti alkoholio kontrolės įstatymą įvedant naujus apribojimus.

Spalio 26 d. LLRI išanalizavo ir LRS Ekonomikos komitetui pateikė ekspertizę dėl Alkoholio kontrolės įstatymo pakeitimo ir papildymo įstatymo projekto. Įstatymo projektas skirtas reglamentuoti licencijų

gaminti alkoholio produktus, verstis didmenine ar mažmenine prekyba jais galiojimo sustabdymo, panaikinimo, įspėjimo apie galimą licencijų galiojimo sustabdymą ar panaikinimą, taip pat naujų licencijų neišdavimo atvejus. Įstatymo projektas tuo pačiu į Alkoholio kontrolės įstatymą siekia perkelti Vyriausybės patvirtintose licencijavimo taisyklėse nustatytus, bet Alkoholio kontrolės įstatyme nenurodytus licencijų galiojimo ir naujų licencijų neišdavimo atvejus. LLRI įstatymo projektą vertintina teigiamai, kadangi šiuo metu galiojantis reglamentavimas perkeliamas į aukštesnės teisinės galios dokumentą, tačiau pažymi, kad esamo ekonominės veiklos teisinio reglamentavimo perkėlimas bei perkompiliavimas yra ypač tinkama proga kartu peržiūrėti ir įvertinti patį reglamentavimą, jo būtinumą, tikslingumą ir naudą.

Lapkričio 29 d. LLRI išanalizavo Seime svarstomą **Lietuvos Respublikos Alkoholio kontrolės įstatymo projektą** ir pateikė savo pastabas LRS Sveikatos reikalų ir ekonomikos komitetams. Ekspertizėje pateikiamos pastabos dėl sąvokos „ugdymo įstaigos“ apibrėžimo keitimo, dėl siūlomų priemonių, skirtų sumažinti neblaivių vairuotojų sukeltamų eismo įvykių skaičių ir jų žalingas pasekmes, dėl siūlomų priemonių, skirtų sumažinti alkoholinių gėrimų prieinamumą gyventojams, dėl siūlomų priemonių, skirtų sumažinti alkoholio vartojimą nepilnamečių asmenų tarpe, dėl draudimo prekiauti alkoholiniais gėrimais kiekvienų metų rugsėjo 1 dieną.

Kovo 15 d. Lietuvos laisvosios rinkos institutas išnagrinėjo ir pateikė **išvadas dėl Lietuvos Respublikos mažmeninės prekybos įmonių nesąžiningų veiksmų draudimo įstatymo koncepcijos projekto**. Kadangi koncepcijos rengėjai remiasi Jungtinės Karalystės praktika, LLRI siūlo nuosekliai sekti šios valstybės praktika mažmeninės rinkos sektoriuje ir nepriimti įstatymo, kuris nustatytų privalomas taisykles, reglamentuojančias prekybininkų ir tiekėjų santykius. Esamos teisinės priemonės užtikrina bendruosius protingumo ir sąžiningumo reikalavimus tiekėjų ir prekybos centrų santykiuose. Esami teisės aktai taip pat numato bendruosius ir specialiuosius teisių gynimo būdus, kuriais galėtų pasinaudoti rūpestingai savo teisių atžvilgiu besielgiantys tiekėjai. Šios pastabos buvo išsiųstos Ūkio ministerijai.

Lietuvos laisvosios rinkos institutas išnagrinėjo ir gegužės 10 d. pateikė LR aplinkos ministerijos užterštų teritorijų ir atliekų skyriaus vedėjai I. Kavaliauskienei **pastabas dėl Valstybinio strateginio atliekų tvarkymo plano projekto antrojo varianto**. Plano projektas tapo aiškesnis, detaliau ir adekvačiau paaiškinama, kas, kurioje srityje ir už ką yra atsakingas. Vis dėlto, naujajame Plano projekto variante atsirado nauji trūkumai, o tiksliau, visų pirma, nuostatos, galinčios varžyti konkurenciją atliekų surinkimo ir tvarkymo sistemose ir taip mažinti bendrą šių sistemų efektyvumą.

Rugpjūčio 1 d. LR Ministrui pirmininkui G. Kirkilui, LR Ūkio ministrui V. Navickui, LR Vartotojų teisių apsaugos tarnybai išsiųsta **LLRI ekspertizė dėl Lietuvos Respublikos nesąžiningos komercinės veiklos vartotojų atžvilgiu įstatymo projekto**. LLRI nuomone, įstatymo projektas didele dalimi pažodžiui atkartoja Direktyvos tekstą ir iš to kyla visi įstatymo projekto trūkumai – įstatymo projektas yra per daug bendras, jo nuostatos nepakankamai apibrėžtos, draudžiamos veiklos apibūdinimas neišsamus ir todėl galimas traktuoti labai išplėstai, subjektyviai ir nepalankiai komercinės veiklos subjektų atžvilgiu. Pateikiame LLRI pastabas dėl nuostatų, kurios tiesiogiai ir vienareikšmiai nesusiję su iš įstatymo perkeliama ES teisės nuostatomis ir todėl gali būti koreguojamos.

Spalio 8 d. R. Šimašius dalyvavo Lietuvos miškų sektoriaus Nacionalinės technologijų platformos, LR Aplinkos ir LR Ūkio ministerijų organizuotoje konferencijoje „**Lietuvos miškų ūkio ir medienos pramonės plėtros perspektyvos ES kontekste**“, kurioje skaitė komentarą „**Lietuvos miškų ūkis ir medienos pramonė 21-me amžiuje: esama būklė, raidos perspektyvos ir problemos**“.

Lapkričio 13 d. išnagrinėjo bei LRS Biudžeto ir finansų, ekonomikos komitetams, LRV kanceliarijai, LR Ūkio ministerijai ir LR konkurencijos tarybai pateikė savo pastabas **dėl kainų įstatymo papildymo 9 straipsniu įstatymo projekto (XP-2577)**. Ekspertizėje yra pateikiamos pastabos dėl įstatymo projekto nuostatų, kuriomis siūloma uždrausti prekybos įmonėms imti bet kokį papildomą mokesťį už vidaus rinkoje realizuojamus maisto produktus, išskyrus prekybinį antkainį, kuris negali viršyti 20 proc.

Per 2007 m. užfiksuoti 47 LLRI ekspertų pasirodymų žiniasklaidoje Ekonominės veiklos reguliavimų srityje. Svarbesni jų:

02 20 R. Šimašiaus komentaras „Verslo žinių“ straipsnyje „Biurokratijai pažaboti bet kuris metas tinka“.

06 22 „Verslo žinios“ publikuoja LLRI komentarą „Susidorojimas dėl spalvos“.

07 26 R. Šimašiaus komentaras „Atpirkimo ožys su kanistru viejoje kanopoje ir buteliu kitoje“ portale Delfi.lt.

08 17 R. Šimašiaus savaitės komentaras per Lietuvos radiją „Liepto galas artėja lygybės pavidalu“ (perspaudintas Lrt.lt, Delfi.lt, Alfa.lt).

08 29 E. Mackuvienės komentaras „Verslo žinių“ straipsnyje „Biurokratijos saulėlydis artėja dar tik kalbomis“.

10 08 G. Kadziausko komentaras „Kainų lyginimas - ne valstybinės reikšmės užsiėmimas“ publikuojamas portale Verslosavaitė.lt.

10 15 R. Šimašiaus komentaras „Lietuvos žinių“ straipsnyje „Biurokratijos saulėlydžio kol kas nematyti“ (perspausdintas Dlefi.lt, BNS, Alfa.lt, Lrt.lt).

11 08 E. Mackuvienės komentaras „Tarp „Google“ ir donkichotiškų valstybės užmojų“ spausdinamas žurnale „Veidas“ (perspausdintas Balsas.lt, Bernardinai.lt. Vtv.lt).

11 19 Ž. Šilėno komentaras LTV laidoje „Pinigų karta“. Laidos tema: „Verslo reguliavimai: šaldytos žuvies atvejis“.

Socialinė politika

Sausio 11 d. G. Steponavičienė dalyvavo LR prezidentūros organizuotame susitikime „Skurdo ir socialinės atskirties mažinimo politikos aktyvinimas“ ir perskaitė pranešimą „**Skurdo prevencijos politikos ribos**“.

Spalio 19 d. LLRI LRS Socialinių reikalų ir darbo, biudžeto ir finansų, teisės ir teisėtvarkos, švietimo ir mokslo, žmogaus teisių komitetams, šeimos ir vaiko reikalų komisijai išsiuntė ekspertizę **Dėl Lietuvos Respublikos paramos šeimai pagrindų įstatymo projekto XP-2526**. Įstatymo projekto, kaip atskiro teisės akto svarstymas nėra tikslingas – įstatymo projektas pernelyg bendro pobūdžio, nekonkretus, viduje prieštaringas ir galimai neatitinkantis Lietuvos Respublikos Konstitucijos. Atskiros įstatymo projekto iniciatyvos gali būti diskutuojamos ir realizuotos jau esančiuose teisės aktuose. LLRI mano, kad įstatymų leidėjų pastangos turėtų būti skirtos konkrečių problemų, su kuriomis susiduria šeima (pvz. ikimokyklinio amžiaus vaikų priežiūra), sprendimui, o ne deklaratyvių įstatymų priėmimui.

Per 2007 m. užfiksuota 17 LLRI ekspertų pasirodymų žiniasklaidoje socialinės politikos srityje. Svarbesni jų:

01 18 R. Šimašius Lietuvos radijo laidoje „Litas prie lito“, laidos tema: „Skurdo mažinimo programos“.

10 09 R. Šimašiaus savaitės komentaras per Lietuvos radiją „Socialinio draudimo pensijos nėra nuosavybė“ (perspausdintas Lrt.lt, Bernardinai.lt, „Kauno dienoje“, „Alytaus naujienose“, „Panevėžio balse“, „Širvintų krašte“, „Nalčios žiniuose“).

10 17 R. Šimašius Žinių radijo laidoje „Raktas“, laidos tema: „Kaip pakelti viduriniają klasę“.

Švietimas

Vasario 21 d. R. Šimašius dalyvavo LR švietimo ir mokslo ministerijos organizuotoje konferencijoje „**Šeimai prieinamo ir vaikui naudingo užimtumo link**“ ir perskaitė pranešimą „**Vasaros užimtumo programų finansavimas: valstybės indėlis į kiekvieno vaiko kokybišką veiklą**“.

Teisėkūra

Kovo 28 d. Darbo grupės Teisingumo ministerijos parengtam Lietuvos Respublikos antstolių įstatymo pakeitimo ir papildymo įstatymo projektui tobulinti vadovui, Lietuvos Respublikos Ministro Pirmininko patarėjui Remigijui Merkevičiui išsiųsta ekspertizė **dėl LR Antstolių įstatymo pakeitimo ir papildymo**. Šios ekspertizės tikslas - apžvelgti siūlomus pakeitimus, taip pat įvertinti nekeičiamų įstatymo nuostatų poveikį konkurencijai rinkoje, antstoliams teikiant komercines paslaugas. Šioje įstatymo projekto analizėje bus aptariamoms ir įvertinamos pagrindinės projekto nuostatos, taip pat analizuojama, kokių svarbių klausimų, susijusių su antstolių veikla šis projektas nereglamentuoja, pateikiami pasiūlymai dėl šio projekto papildymo ir tobulinimo.

Liepos 20d. LR Seimo pirmininkui V. Muntianui, LRS Valdybai, LRS Teisės departamentui, LR Vyriausybės kanclerui V. Sarapinui, LR Teisingumo ministrui P. Baguškai išsiųsti **pasiūlymai dėl įstatymų leidybos proceso atitikimo Seimo Statuto reikalavimams ir viešumo**. Priimant Lietuvos Respublikos teisės aktus turi būti remiamasi teisinga, aiškia, vieša informacija ir argumentais. „Rentų įstatymo“ svarstymas Seime išryškino svarbių Lietuvos teisėkūros proceso nesklaidumų – įstatymo projekto aiškinamajame rašte argumentai apie politikų rentos praktikas Europos valstybėse pateikti klaidingai. LLRI šiame darbe atkreipia dėmesį į tuos žingsnius, kurie leistų ateityje išvengti panašių nesusipratimų, klaidingo argumentavimo priimant teisės aktus bei Seimo autoriteto diskreditavimo ir pateikia savo pastabas dėl aiškinamojo rašto atitikimo Seimo Statuto reikalavimams bei parengiamųjų dokumentų teisės aktų leidybos procese viešumo

Liepos 20 d. LR Ūkio ministrui V. Navickui išsiųsta **LLRI pozicija Dėl geresnio reglamentavimo programos**. LLRI teigiamai vertina Geresnio reglamentavimo (GR) iniciatyvą. Sistemingas GR priemonių, kuriomis siekiama užtikrinti valstybės politikos efektyvumą, tobulinti teisės aktų rengimą, priėmimą ir

įgyvendinimą, gerinti teisinio reglamentavimo kokybę, didinti jo veiksmingumą ir nuoseklumą, taikymas kuria pridėtinę vertę. Palaikydamas GR iniciatyvą ir jos bendrą kryptį LLRI šiame darbe pateikia keletą pastabų dėl atskirų GR programos aspektų.

Spalio 31 d. LLRI LRS Teisės ir teisėtvarkos, biudžeto ir finansų, nacionalinio saugumo ir gynybos, valstybės valdymo ir savivaldybių komitetams pateikė ekspertizę **dėl Teisėkūros proceso pagrindų įstatymo projekto XP-2498**. Šioje ekspertizėje LLRI atkreipė dėmesį į rengiamo teisės akto svarbą ir būtinybę tobulinti įstatymo projektą taip, kad jame būtų reglamentuoti konsultacijų su visuomene principai ir procedūros, įtvirtinti teisėkūros dokumentų skelbimo elektroninėje erdvėje ypatumai ir taip įgyvendintos Teisėkūros tobulinimo metmenų, patvirtintų LR Seimo 2006-11-28 nutarimu Nr. X-933, nuostatos.

Lapkričio 14 d. LRS pirmininkui, Teisės ir teisėtvarkos komitetui, Seimo frakcijoms išsiųstas **kreipimasis dėl Teisėkūros proceso pagrindų įstatymo projekto**, kuriame LLRI ragina surengti projekto svarstymo viešus klausymus Lietuvos Respublikos Seime bei siekiant įstatymo kokybės, išnaudoti konsultacijas su pilietinės visuomenės organizacijomis, akademinė visuomene.

Lapkričio 14 d. R. Šimašius dalyvavo LLRI, Pilietinės visuomenės instituto bei Transparency International Lietuvos skyriaus organizuotoje spaudos konferencijoje „Skaidriai pasiklosi, ramiai išmiegosi. Ar ateis viešumas į įstatymų leidybą?“, kurioje pristatė instituto poziciją.

Per 2007 m. užfiksuoti 47 LLRI ekspertų pasirodymai žiniasklaidoje teisėkūros srityje. Svarbesni jų:

04 02 G. Kadziausko komentaras „Cozy“ byla - kaip principingai apriboti restoraną?“ publikuojamas Alfa.lt.

04 20 G. Kadziausko komentaras „Verslo žinių“ straipsnyje „Notarų įkainiams – „žirklės“.

07 03 R. Šimašiaus komentaras „Priėmę Seimo nario rentos įstatymą Lietuvos parlamentarai taptų Europos pionieriais“ publikuojamas žurnale „Valstybė“.

07 20 G. Kadziausko komentaras „Aiškinamąjį raštą teisėkūroje galima išmesti pro langą“ publikuojamas savaitraštyje „Atgimimas“ (perspausdintas Alfa.lt, Bernardinai.lt, Delfi.lt, Vtv.lt).

09 17 E. Mackuvienės komentaras „Apie konsultacijas su visuomene - vienas sakiny“ publikuojamas portale Balsas.lt.

11 07 E. Mackuvienės komentaras „Prisidengus nuosavybės vardu“ publikuojamas portale Delfi.lt.

11 14 LLRI surengtos spaudos konferencijos „Skaidriai pasiklosi, ramiai išmiegosi. Ar ateis viešumas į įstatymų leidybą?“ publikuojama leidiniuose „Kauno diena“, „Lietuvos žinios“, „Ukmergės žinios“, portaluose Alfa.lt, Balsas.lt, Bernardinai.lt, Lrt.lt, BNS, televizijose 1 Baltiskij kanal, 5 kanalas, BTV, LTV, radijuose „Žinių radijas“, Lietuvos radijas.

Taptautinė prekyba

Kovo 8 d. Ž. Šilėnas dalyvavo LR užsienio reikalų ir ūkio ministerijų organizuotoje konferencijoje „**Europos prekybos apsaugos priemonės besikeičiančioje pasaulio ekonomikoje**“ ir perskaitė pranešimą „**Gamintojo ir vartotojo interesų balansas tarptautinėje prekyboje**“.

Kovo 27-28 d. LLRI, Jungtinės Karalystės ambasada, Pilietinės visuomenės institutas, Klaipėdos ekonominės plėtros agentūra organizavo seminarus „**Globalizacija: globali ar negailestinga rinka?**“ Alytuje ir Klaipėdoje. Ž. Šilėnas seminaruose skaitė pranešimą „**Globalizacijos mitai ir tikrovė**“.

Balandžio 25 d. Socialinių mokslų kolegija organizavo konferenciją „**Visuomenės raidos tendencijos ir aktualijos globalizacijos kontekste**“, kurioje Ž. Šilėnas skaitė pranešimą „**Ekonominės globalizacijos privalumai**“.

Pinigų politika

Lietuvos Respublikos Seimo Biudžeto ir finansų komiteto prašymu balandžio 13 d. LLRI pateikė ekspertines išvadas **dėl 2006 m. kovo 14 d. Euro įvedimo Lietuvos Respublikoje koordinavimo komisijos posėdyje aprobuoto Nacionalinio euro įvedimo plano (antra redakcija), taip pat dėl Vidutinės trukmės laikotarpio kainų stabilumo strategijos**, kuriai buvo pritarta 2007 m. kovo 14 d. Lietuvos Respublikos Vyriausybės pasitarime. LLRI nuomone, euro įvedimas neturėtų būti tikslas savaime. Euro įvedimas, be abejo, turi privalumų, bet jo nauda turi būti vertinama, atsižvelgiant į galimas neigiamas įvedimo ir jį lengvinančių priemonių pasekmes. Svarbiausias principas, kurio turėtų būti laikomasi, tai ilgalaikio Lietuvos ekonomikos augimo ir tvarumo perspektyvų užtikrinimas. Euro įvedimas turėtų būti traktuojamas kaip priemonė šiam tikslui pasiekti.

Gegužės 25 d. LRS Biudžeto ir finansų komiteto ir Europos reikalų komiteto Europos informacijos centras organizavo diskusiją „Kainų stabilumo strategija ir euro įvedimo perspektyvos Lietuvoje“, kurioje V. Kuokštis skaitė pranešimą „**Euro įvedimo priemonės: teigiami ir neigiami aspektai**“.

Per 2007 m. užfiksuotas 81 LLRI ekspertų pasirodymas žiniasklaidoje pinigų politikos srityje. Svarbesni jų:

08 10 V. Kuokščio komentaras straipsnyje „Šuoliuojančios produktų kainos skatina būti apdairesnius“ publikuojamas Delfi.lt, „Valstiečių laikraštys“.

09 V. Kuokščio komentaras „Bandymai stabdyti kainų šėlsmą ne visada rezultatyvūs“ spausdinamas „Verslo žinių“ priede „Verslo labirintas“.

09 11 R. Šimašiaus savaitės komentaras per Lietuvos radiją „Kas kaltas dėl maisto kainų kilimo?“ (perspausdintas laikraščiuose „Alytaus naujienos“, „Vakarų ekspresas“, „Dzūkų žinios“, „Darbas“, „Galvė“, „Klaipėda“, „Banga“, „Palangos tiltas“, „Panevėžio balsas“, „Kėdainių garsas“, „Sekundė“).

10 23 R. Šimašiaus savaitės komentaras per Lietuvos radiją „Pasidairykime savo kišenėje“ (perspausdintas Alfa.lt, Delfi.lt, „Panevėžio balse“).

11 28 LLRI pozicija „LLRI pozicija:Kvietimas devaluoti litą yra ekonomiškai žalinga spekuliacija“ publikuojamas leidiniuose „Verslo žinios“, „Mokesčių žinios“, „Sekundė“, „Šilelis“, „Naujasis gėlupis“, „FHM“, „Alytaus naujienos“, Šilutės žinios“, portaluose ELTA, Vz.lt, Alfa.lt, Delfi.lt, Bernardinai.lt, Verslas banga.lt.

12 06 R. Šimašiaus komentaras „Pinigai - ne valdžios reikalas“ publikuojamas žurnale „Veidas“ (perspausdintas Alfa.lt, Verslo banga.lt).

Korupcijos prevencija

Spalio 26 d. LLRI, atsakydamas į Lietuvos Respublikos Specialiųjų tyrimų tarnybos 2007-10-08 prašymą, pateikė **pastabas ir pasiūlymus, kokiais principais bei priemonėmis tikslinga vykdyti valstybės politiką, nukreiptą į korupcijos mažinimą ir prevenciją**. Pateikiamos pastabos ir siūlymai remiasi ilgalaikiu LLRI darbu korupcijos prevencijos srityje.

Per 2007 m. užfiksuoti 5 LLRI ekspertų pasirodymai žiniasklaidoje korupcijos prevencijos srityje:

01 16 G. Steponavičienės komentaras „Verslo žinių“ straipsnyje „Verslininkus atbaido korupcija“.

05 11 G. Kadziausko komentaras žinutėje „Nepirk kontrabandinės prekės – pranešk“ publikuojamas BNS, Vtv.lt.

12 20 G. Kadziauskas Lietuvos radijo laidoje „Diskusijų forumas“, laidos tema „Korupcijos lygis Lietuvoje“.

IX. LLRI ŽINIASKLAIDOJE

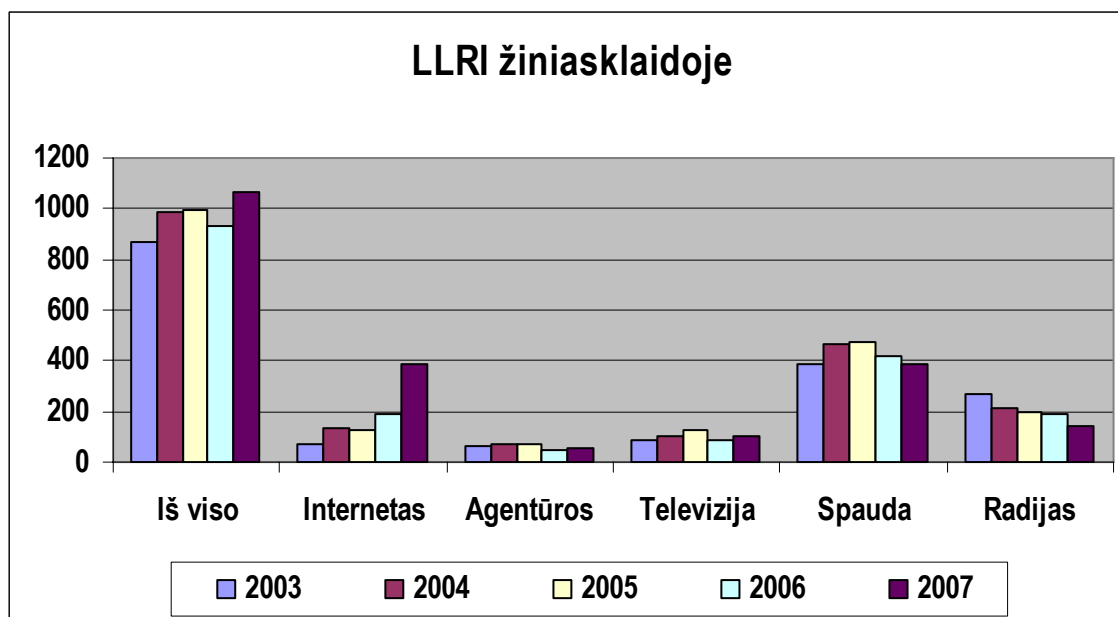
I X. LLRI žiniasklaidoje

Per 12 mėnesių LLRI užfiksavo **1065*** (2006 - 931; 2005 – 991; 2004 – 990; 2003m. – 870) ekspertų komentarus, diskusijas radijuje ir televizijoje bei publikacijas spaudoje (įskaitant straipsnius, komentarus, pranešimus spaudai, citavimus ir paminėjimus). Norėdami išsamiau susipažinti su LLRI pasirodymais žiniasklaidoje kiekvienoje temoje, prašome kreiptis el. paštu Lrinka@lrinka.lt arba tel. 85 252 62 55.

LLRI iniciatyva – 450

Žurnalistų iniciatyva – 330

* 2007 m. nebuvo vykdomas naujienų agentūros ELTA monitoringas, tačiau IX-XII buvo atliekamas regionės žiniasklaidos monitoringas.

Prioritetinės sritys:

1. Idėjų sklaida – 301 (238; 273; 172; 71)
2. Darbo santykiai – 100 (134; 65; 47; 32)
3. Mokesčių politika – 119 (177; 281; 182; 115)
4. Energetika – 87 (75; 62; 27; 20)
5. Žemės rinka – 37 (45; 7; 2; 10)
6. Transporto politika – 11 (39; 31; 1; 0)
7. Sveikatos apsauga – 40 (21; 28; 29; 23)
8. Žinių ekonomika – 59 (41; 30; 18; 16)

Neprioritetinės sritys:

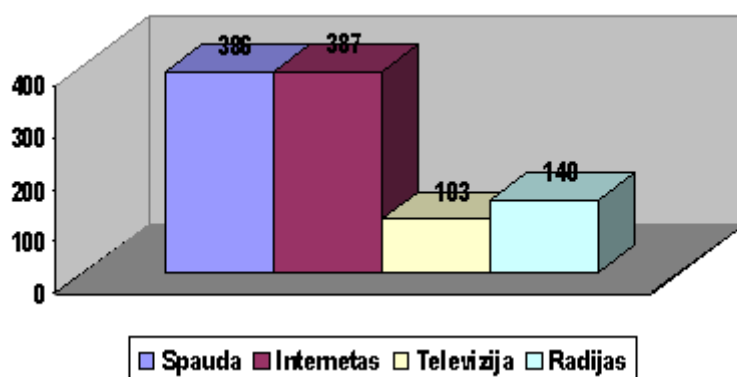
9. Įvairūs – 67 (61; 55; 57; 37)
10. Pinigų politika – 81 (27; 49; 18; 18)
11. Privatizavimas – 10 (26; 41; 22; 69)
12. Teisėkūra – 47 (21; 5; 10; 0)
13. Verslo reguliavimas – 47 (19; 18; 43; 57)
14. Skurdo prevencija – 17 (19; 4; 24; 10)
15. Konkurencija – 6 (18; 19; 45; 10)
16. Pensijų reforma – 19 (14; 16; 14; 57)
17. Korupcijos prevencija – 5 (4; 14; 11; 13)

LLRI ekspertų pasirodymai

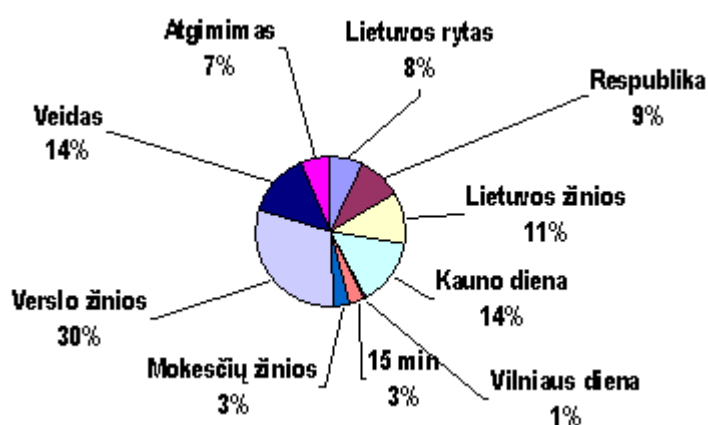
R. Šimašius – **405 (215; 195; 167)**
 G. Kadziauskas – **152 (99; 56; 22)**
 Ž. Šilėnas – **101 (21)**
 V. Kuokštis – **81**
 G. Steponavičienė – **53 (110; 114; 73)**
 I. Brazauskas – **26**
 E. Mackuvienė – **21**
 A. Mackonis – **3**

LLRI pasirodymai pagal formą

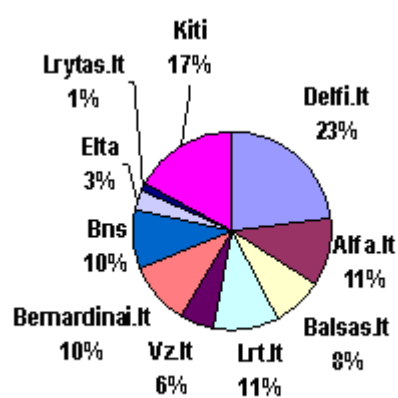
Komentarai – 701 (376 ; 471; 549)
 Cituojama – 60 (144; 104; 72)
 Reportažai – 38 (78; 110; 51)
 Diskusijos – 32 (37; 46; 50)

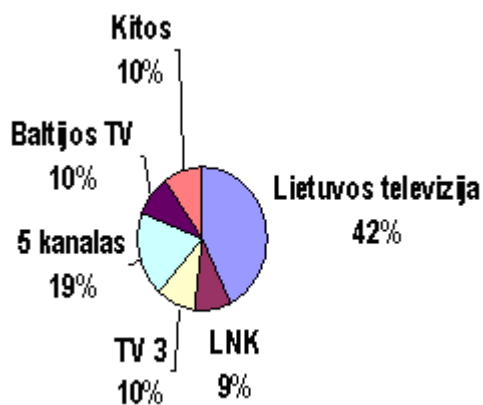
LLRI pasirodymai žiniasklaidoje pagal priemones

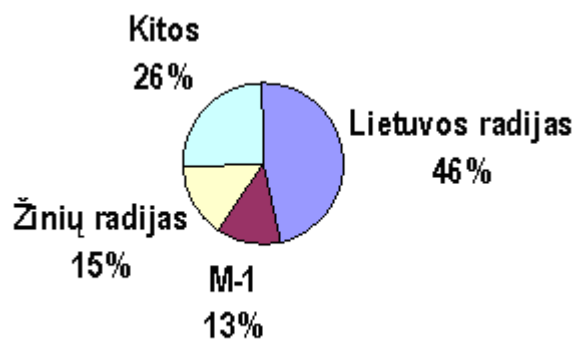
LLRI pasirodymai populiariojoje spaudoje (184 pasirodymai)

LLRI pasirodymai internete (387 pasirodymai)

LLRI pasirodymai televizijoje (103 pasirodymai)

LLRI pasirodymai radijuje (140 pasirodymų)

Spaudos konferencijos

Surengta – 12 (13; 9; 6; 5)

Nauja atominė elektrinė – verslas, o ne politika
Kokių argumentų valdžiai dar trūksta, kad darbo apmokestinimas Lietuvoje mažėtų?
Ar reikia tęsti pensijų reformą?
Perkaitimas ar garo praradimas gresia Lietuvos ekonomikai?
Nesibaigiantys skandalai rodo kitokio žemės reguliavimo poreikį
Valstybės išlaidas 2008 m. galima panaudoti skaidriau ir efektyviau
Sveikatos santaupų sąskaitų modelis nesprendžia problemų
Už aukštojo mokslo reformą
Iššūkis Lietuvos ekonomika – našumo kėlimas
Skaidriai pasiklosi, ramiai išmiegosi. Ar ateis viešumas į įstatymų leidybą?
Kodėl lankstus darbo laikas yra tik dalies Lietuvos dirbančiųjų privilegija?
Detalusis planavimas: greičiau, pigiau, paprasčiau

Pranešimai spaudai

Išplatinta – 27 (21; 10; 20; 9)

Nauja atominė elektrinė – verslas, o ne politika
LLRI pozicija dėl greitesnio ir ryžtingesnio gyventojų pajamų mokesčio mažinimo, kartu atsisakant pridėtinės vertės mokesčio lengvatų
Penktadienį vyks konferencija apie ekonominio saugumo ir grėsmių kainą
LLRI siūlo iki 10 proc. didinti į privačius pensijų fondus pervedamos įmokos dalį
Ką iš tikrųjų apie Lietuvos pensijų sistemą pasakė Pasaulio Bankas?
LLRI siūlo imtis šalies žemės rinkos reglamentavimo reformų
LLRI siūlo įvesti „nulinio biudžeto“ elementą
LLRI ekonomikos tyrimo pristatymas
Laisvės nuo mokesčių diena šiemet ateina gegužės 19 d.
Naujienos apie aukštojo mokslo reformą – portale amreforma.lt
Peticija už aukštojo mokslo reformą
LLRI skelbia rašinio konkursą „Laisvės studijos“
Sesijos baigimo proga – galimybė spėti sudalyvauti rašinio konkurse
Priėmę Seimo nario rentos įstatymą Lietuvos parlamentariai taptų Europos pionieriais
Vyriausybės metai: darbo stilius naujas, o su darbais stringama
Sveikatos santaupų sąskaitų modelis nesprendžia problemų
LLRI tyrimas: Našumo kėlimas – iššūkis Lietuvos ekonomikai
Paskelbti LLRI konkurso „Laisvės studijos“ nugalėtojai
LLRI pristato knygą: Frederic Bastiat „Ekonominių ir politinių esė rinktinė“
Įvyko diskusija „Viešojo intereso gynimo įstatymas: galimybės ir grėsmės“
Paprasti sprendimai teisėkūros skaidrumui
Sveikatos draudimas atsirastų sveikoje sveikatos apsaugos sistemoje
LLRI pozicija: Kvietimas devaluoti litą yra ekonomiškai žalinga spekuliacija
Valstybės biudžetas: geriau jokio nei toks
Lankstus darbo laikas neturi būti privilegija

X. LLRI RENGINIUOSE

X. LLRI renginiuose

2008 m. LLRI ekspertai dalyvavo 83 (2006 m. - 79, 2005 m. - 77) konferencijose, diskusijose, seminaruose ir paskaitose Lietuvoje ir užsienyje. Savo iniciatyva buvo suorganizuota 24 (15, 15) renginiai bei pristatyti 44 (63, 68) pranešimai savo ir kitų organizacijų rengtuose renginiuose.

Prioritetinės sritys¹:

1. **Ekonominė politika** – 15 (39, 22)
2. **Mokesčių politika** - 9 (23, 20)
3. **Energetika** – 12 (16, 4)
4. **Transporto politika** – 2 (13, 8)
5. **Žinių ekonomika** – 2(13, 7)
6. **Sveikatos apsauga** – 3 (12, 6)
7. **Žemės rinka** – 7 (11, 1)
8. **Darbo santykiai** – 4 (8, 4)

Neprioritetinės sritys:

9. **Įvairūs** – 13 (9, 12)
10. **Švietimas** – 6 (4, 3)
11. **Konkurencija** – 4 (1)
12. **Valstybės finansai** - 0 (2, 3)
13. **Teisėkūra** – 2 (3, 1)
14. **Pensijų reforma** – 2 (2, 0)
15. **NVO veiklos reglamentavimas** – 1 (1, 7)
16. **Korupcijos prevencija** – 0 (1, 6)
17. **Verslo reguliavimas** – 1 (1, 4)

LLRI ekspertų pranešimai

- R. Šimašius – 56 (67, 39)
- G. Steponavičienė – 5 (46, 29)
- G. Kadziauskas – 20 (32, 10)
- Ž. Šilėnas – 15 (13)
- I. Brazauskas – 6
- V. Kuokštis – 3
- E. Mackuvienė – 3

LLRI pranešimai pagal formą

- Pranešimai – 40 (47, 56)
- Diskusijos – 13 (29, 19)
- Pozicija (sp.konf) – 10 (21, 21)
- Moderavimas – 11 (14, 15)
- Komentaras – 4 (8, 14)
- Paskaitos – 4 (8, 0)

¹ Skaičiuojami visų formų pasirodymai (pranešimai, komentarai, moderavimas, kalbos spaudos konf.)

XI. SVARBIAUSI 2007 M. ATLIKTI LLRI ANALITINIAI DARBAI

XII. Svarbiausi 2007 m. atlikti LLRI analitiniai darbai

Laisvosios rinkos idėjų sklaida

- › 19-asis Lietuvos ekonomikos tyrimas: 2006/2007 (2)
- › LLRI ekspertizė dėl Lietuvos ūkio (ekonomikos) plėtros iki 2020 metų ilgalaikės strategijos projekto
- › LLRI pastabos ir pasiūlymai dėl kovos su oficialiai neapskaityta ekonomika priemonių
- › LLRI pastabos dėl Lietuvos konvergencijos 2007 m. programos
- › 20-asis Lietuvos ekonomikos tyrimas: 2007/2008 (1)

Mokesčiai ir jų administravimas

- › LLRI siūlymai Valstybės kontrolės rengiamai valstybinio audito 2008 m. programai
- › LLRI pastabos dėl Lietuvos Respublikos fiskalinės drausmės įstatymo projekto
- › LLRI ekspertizė dėl pensijų kaupimo sistemos tobulinimo priemonių programos
- › LLRI ekspertizė dėl Gyventojų pajamų mokesčio įstatymo pakeitimo ir papildymo (XP-2366)
- › LLRI tyrimas: Tabako akcizų harmonizavimas Lietuvoje: atvejo studija
- › LLRI pastabos dėl progresinių mokesčių įvedimo pasekmių Lietuvoje
- › LLRI ekspertizė ekspertizė dėl pelno mokesčio taikymo investicijoms
- › LLRI ekspertizė dėl individualios veiklos pagal verslo liudijimą

Darbo santykių reguliavimas

- › LLRI pasiūlymai dėl darbo laiko reguliavimo lankstumo
- › LLRI pastabos dėl Lietuvos Respublikos darbo kodekso 162 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto xp-1128(2)

Sveikatos apsaugos sistema

- › LLRI pasiūlymai dėl sveikatos sistemos problemų laipsniško sprendimo
- › „Tolesnės sveikatos sistemos plėtros 2007-2015 metų metmenys“
- › LLRI pozicija dėl LR Vyriausybės darbo grupės parengtos Papildomojo savanoriškojo sveikatos draudimo (sveikatos santaupų sąskaitų) koncepcijos
- › LLRI ekspertizė dėl Nekilnojamojo turto mokesčio įstatymo 7 straipsnio papildymo įstatymo projektų XP-1101, XP-1537

Žinių ekonomika

- › LLRI pastabos ir pasiūlymai dėl LR Asmens duomenų teisinės apsaugos įstatymo pakeitimo įstatymo
- › LLRI ekspertizė dėl Lietuvos Respublikos Asmens duomenų teisinės apsaugos įstatymo pakeitimo įstatymo
- › LLRI pasiūlymuai dėl el. valdžios tolesnės plėtros kryptių
- › Peticija UŽ AUKŠTOJO MOKSLO REFORMĄ
- › LLRI pastabos dėl tarptinklinio ryšio (roaming) paslaugos kainos reguliavimo poveikio
- › LLRI ekspertizė Dėl Lietuvos Respublikos Elektroninių ryšių įstatymo pakeitimo ir papildymo įstatymo projekto

Energetika

- › LLRI analitinė medžiaga „Atominės energetikos galimybės ir perspektyvos Europos Sąjungos ir Lietuvos energetikos politikos šviesoje“
- › LLRI analizė „Konkurencijos galimybės Lietuvos šilumos sektoriuje“
- › LLRI analizė „Dėl šilumos ir karšto vandens kainų didėjimo pagrįstumo“
- › LLRI ekspertizė dėl Civilinio kodekso 4.85 straipsnio pakeitimo projekto XP-2528
- › LLRI analitinė medžiaga „Ekonominio saugumo argumentas energetikos ir transporto sektoriuose“

Žemės nuosavybė ir žemės rinka

- › LLRI studija „Lietuvos žemės rinkos reguliavimo sunkumai. Tikslai, priemonės ir praktika“
- › LLRI rekomendacijos dėl bendrųjų planų rengimo ir tvirtinimo
- › Viešojo intereso gynimo civiliniame ir administraciniame procese įstatymo projekto Nr. XP-1963

Kitos sritys: konkurencija

- › LLRI analizė „Dėl valstybinės alkoholio ir tabako kontrolės politikos vykdymo“
- › LLRI analizė „Dėl alkoholio kontrolės įstatymo pakeitimo ir papildymo įstatymo projekto“
- › LLRI išvados dėl Lietuvos Respublikos mažmeninės prekybos įmonių nesažiningų veiksmų draudimo įstatymo koncepcijos projekto
- › LLRI pastabos dėl Valstybinio strateginio atliekų tvarkymo plano projekto antrojo varianto
- › LLRI ekspertizė dėl Lietuvos Respublikos nesažiningos komercinės veiklos vartotojų atžvilgiu įstatymo projekto
- › LLRI ekspertizė Dėl Lietuvos Respublikos paramos šeimai pagrindų įstatymo projekto XP-2526
- › LLRI ekspertizė Dėl LR Antstolių įstatymo pakeitimo ir papildymo
- › LLRI pozicija Dėl geresnio reglamentavimo programos
- › LLRI ekspertizė Dėl Teisėkūros proceso pagrindų įstatymo projekto XP-2498
- › LLRI kreipimasis dėl Teisėkūros proceso pagrindų įstatymo projekto